

ZORG & ZEGGENSCHAP

Nr. 54 | winter
2020-2021
Een uitgave van

loc
Waardevolle
zorg

2021: krachtige vernieuwingsbewegingen

Versterken cliëntenraden en vernieuwing
zorg speerpunten

Cliëntenraden verpleeghuizen en corona

Handreiking Bezoek en
sociaal contact biedt
handvatten

Radicale vernieuwing verpleeghuiszorg

Terugblik Landelijke
Inspiratieweek en nieuwe
publicatie

**Waardevolle
zorg ook online!**

Het LOC-kenniscentrum,
-nieuws & -netwerk:

op www.loc.nl

**De toekomst van de
gezondheidszorg
is waardevolle zorg**

loc
Waardevolle
zorg

Nr. 54 - winter 2020-2021

In dit nummer

8

2021: Veranderingen zorg en ondersteuning LOC

Wat staat ons in 2021 te wachten en hoe ondersteunt LOC cliëntenraden?

16

Radicale vernieuwing jeugdzorg van start

“Waar dromen kinderen, jongeren, ouders en hulpverleners van?”

28

Waardevol leven

Jan Troost: “We zijn geen zorgobjecten.”

Foto: Ivar Troost

En verder

- 05** Nieuws
- 12** LOC vernieuwt dienstverlening
- 19** De Binding
- 20** Onderzoek LOC Jeugd
- 22** Verpleeghuizen en corona
- 26** In beeld
- 30** Radicale vernieuwing zorgonderwijs
- 32** Radicale vernieuwing verpleeghuiszorg
- 36** Oproep Tjeerd Lont
- 38** LOC adviestraject
- 40** Terugblik WvdM
- 42** Serie: Behoud de menselijke zorg
- 46** Cliënt en raad
- 48** Vraagbaak
- 51** Colofon
- 52** Agenda LOC

loc
Waardevolle zorg

Tekst: **Marthijn Laterveer**

Verwarrende tijden

Rond de jaarwisseling maken we allemaal plannen wat we in het nieuwe jaar willen gaan doen. Dat ging bij de meeste mensen dit jaar heel anders dan gedacht. Corona maakte met alle beperkingen het leven heel anders. Dat was ook in de zorg het geval. Met veel verdriet om mensen die overleden. Of het feit dat het niet meer mogelijk was een geliefde in een zorginstelling te bezoeken. En angst bij personeel om besmet te raken. Cliëntenraden konden ineens niet meer bij elkaar komen om te overleggen. Juist toen er zoveel onzekerheid was.

Ook bij LOC was en is het een hectische tijd. Allereerst door de honderden schrijvende verhalen die er binnenkomen over wat mensen meemaaken in deze coronatijd. Ten tweede door de intensiteit van overleggen over corona op landelijk niveau. Ten derde doordat we allerlei cursussen, bijeenkomsten en congressen om moesten zetten in digitale diensten. Gelukkig kunnen we constateren dat dat in heel korte tijd is gelukt. Binnen een week hadden we digitale cursussen en webinars. We hebben het afgelopen jaar online twee grote congressen georganiseerd. Namelijk de Week van de Medezeggenschap en de Landelijke Inspiratieweek radicale vernieuwing verpleeghuiszorg.

Wat 2021 ons zal brengen, weten we nog niet. Maar ondanks alle onzekerheden is het toch goed plannen te maken voor het nieuwe jaar. Want ook in 2021 kunnen we hoe dan ook nieuwe stappen zetten om waardevolle zorg dichterbij te brengen. In dit nummer zullen we uitgebreid ingaan op alle plannen voor het nieuwe jaar.

We belichten zowel de plannen van de overheid als de plannen van LOC voor cliëntenraden en vernieuwingsbewegingen in de zorg. Mooi is dat we als LOC geld vrij hebben kunnen maken om extra te investeren in de dienstverlening aan aangesloten cliëntenraden. Zoals meer uren voor adviseurs en een digitale leeromgeving voor cliëntenraden. Ook zullen we op regionaal niveau ontmoetingen tussen cliëntenraden gaan organiseren.

“In 2021 zetten we nieuwe stappen om waardevolle zorg dichterbij te brengen”

Juist in deze tijd hebben we veel geleerd over nieuwe mogelijkheden. Die ervaringen gebruiken we om in 2021 de dienstverlening en belangenbehartiging te versterken. Maar ook om de vernieuwingsbewegingen nog krachtiger te maken. Zo kunnen we toch hoopvol het nieuwe jaar ingaan.

Ik wens iedereen heel veel geluk en gezondheid in 2021. Laten we naar elkaar omkijken en de menselijke kant in de zorg verder versterken.

Marthijn Laterveer

Coördinator LOC Waardevolle zorg

Update visieboekje Waardevolle zorg in het engels

‘Waardevolle zorg’ is de visie van LOC op de toekomst van de zorg. In het visieboekje kun je erover lezen. Wil je uitgebreider weten wat de visie inhoudt? Lees dan het theoretisch kader. We hebben ook opgeschreven wat de visie voor jongeren betekent. www.loc.nl/waardevolle zorg

Win het boek ‘Wij kunnen toveren!’

In dit nieuwe boek vertellen bewoners en medewerkers bij Topaz over de vernieuwingsbeweging ‘Van regels naar relaties’ bij deze organisatie. Hoe veranderen zorgorganisaties als bewoners het zelf voor het zeggen krijgen? Schrijver Corine Koole: “De mantra leek altijd: ja, zeg we kunnen niet toveren. Dat is nu veranderd in: wij kunnen toveren!”

In de Late Nightshow van Radicale vernieuwing verpleeghuiszorg vertellen betrokkenen over het boek (naast de schrijver zijn dat een zoon van een voormalig bewoner, een cliëntenraadslid, teamleider, coördinator en bestuurder), zie: loc.nl/latenight-boek. Elke Late Nightshow wordt ook afgesloten met een van de verhalen uit het boek: loc.nl/latenight. Het boek is te bestellen via topaz.nl/wijkkunnentoveren en de eerste drie e-mails aan e.vanzelm@topaz.nl krijgen een gratis exemplaar!

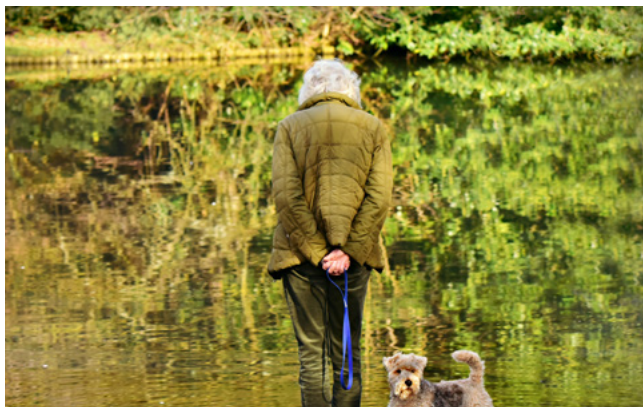
Cursussen medezeggenschap jeugdzorg

Ook de medezeggenschap in de jeugdzorg wordt sinds 1 juli via de nieuwe wet geregeld (Wmcz 2018). Daarom organiseert LOC Jeugd speciaal voor cliëntenraadsleden en ondersteuners (maar ook voor bestuurders of beleidsmedewerkers van jeugdzorgorganisaties) ook in 2021 cursussen om medezeggenschap te versterken. Uitgangspunt is: hoe kun jij je inzetten voor het welzijn van kinderen, jongeren en ouders? De cursussen leggen wetgeving uit en je krijgt veel praktische tips, ook van anderen die meedoen.

www.locjeugd.nl/agenda

Vitaal ouder worden in de wijk

Hoe richt je woningen en wijken zo in dat ze bijdragen aan vitaal ouder worden? ZorgSaamWonen organiseerde een webinar, vier sprekers gaven hun visie en praktische tips. Een van hen is Jan Meerpoel, architect en lid van de LOC-Bouwpool. Lees de tips op: www.loc.nl/wijk-vitaal

Verhalenbundel vol alternatieven voor dwang

Zorg die echt aansluit bij de waarde(n) van mensen voorkomt in veel gevallen zorg die mensen niet willen. De vernieuwde alternatievenbundel van zorgkenniscentrum Vilans kan daarbij helpen. Met vele (vaak verrassende) alternatieven, om steeds te zoeken naar zorg die past bij cliënten.

www.loc.nl/alternatievenbundel

Juist in crisistijd is Waardevolle zorg nodig

Deze zomer constateerde LOC dat het onder hoge druk in de praktijk lastig blijkt om niet terug te vallen in een 'systeemaanpak', waarbij dat wat individuele cliënten belangrijk vinden niet meer voorop staat. Dus ondanks alle goede bedoelingen raakte het perspectief van cliënten en naasten veelal toch buiten beeld. Daarom schreven we een artikel over de vraag: hoe kan het anders? Met aandacht voor de emotionele, mentale en spirituele levensdimensies en gezondheid van elk individu? De inhoud van het artikel is nog steeds even relevant. En kan ook helpen om voorbereid te raken op onverhoopte toekomstige crises.

www.loc.nl/wvz-in-crisis

Radicale vernieuwing verpleeghuiszorg bij Tijd voor Max

"Naarmate ik meer betrokkenen sprak ontdekte ik dat in de verpleeghuizen van Topaz zich een ware revolutie aan het afspelen is. De bewoners worden niet langer ondergeschikt gemaakt aan door anderen bedachte regels, zij zijn zelf weer de baas over hun leven." Aldus schrijver Corine Koole van het nieuwe boek over de beweging 'van regels naar relaties' bij deze zorgorganisatie. Verzorgende Ilse Haasnoot en bestuurder Lia de Jong vertellen er alles over bij NPO1. Terugkijken: www.loc.nl/rvv-max

Cliëntenraad en Wet zorg en dwang

Cliëntenraden zijn bij uitstek degene die in gesprekken over uitvoering van de Wet zorg en dwang ruimte kunnen zoeken om echt aan te sluiten bij wat voor mensen van waarde is. Om te bewaken dat mensen zoveel mogelijk in vrijheid kunnen leven. Achtergrondinformatie en hulpmiddelen: www.loc.nl/cr-wzd

LOC-reactie op jeugdwet

De jeugdzorg sluit nog te vaak niet goed aan op wat kinderen, jongeren en ouders nodig hebben. Wat voor hen belangrijk is blijft te vaak buiten beeld, mensen komen in moeilijkheden door hoe jeugdzorg nu nog georganiseerd is. Daarom hebben we in onze reactie op de Wet verbetering beschikbaarheid zorg voor jeugdigen vooral aangegeven hoe we denken dat het zou moeten. Op basis van vele gesprekken die we hierover voeren met kinderen, jongeren en ouders die met jeugdhulp, jeugdbescherming of jeugdreclassering te maken hebben of hadden. Zij moeten gehoord, gezien en geholpen worden. Zij moeten de zorg en ondersteuning die ze krijgen ervaren als helpend aan hun ontwikkeling en persoonlijke situatie. Zij moeten kunnen meebeslissen en zoveel mogelijk invloed houden op hun eigen leven. Lees onze hele reactie via:

www.loc.nl/reactie-jeugdwet

Radicale vernieuwing langdurige ggz in 2021

Er zijn al meer dan tien aanmeldingen van zorgorganisaties/samenwerkingsverbanden voor deze landelijke beweging, die LOC met partners uit het veld aan het opstarten is. De komende maanden staat op de agenda: kennismakingsgesprekken en voorbereidingen voor de start van deze vernieuwingsbeweging. Achtergrondinformatie in dit recente Seniorenwijzer-artikel: www.loc.nl/start-rvvgz

Reageren op Zorg & Zeggenschap

Wil je reageren op een artikel in Zorg & Zeggenschap, een gesprek starten of zelf een blog schrijven? Dat kan. Meld je aan op het LOC-platform en reageer direct op clientenraad.nl/praat-mee

LOC nieuwsbrieven

Via onze nieuwsbrieven blijf je op de hoogte van LOC-activiteiten en belangrijke ontwikkelingen in zorg, wonen en welzijn. Schrijf je in op www.loc.nl

Achter gesloten deuren

123 dagen liet cliëntenraadsvoorzitter José Bliekendaal zich tijdens de eerste coronagolf opsluiten in woonzorgcentrum Drie Gasthuizen. Op die manier kon ze niet alleen bij haar moeder Annie (107) zijn, maar ook bij de andere bewoners. Begin november verscheen haar dagboek getiteld 'Achter gesloten deuren'. Zie ook het interview in het herfstnummer van Z&Z en lees meer op www.loc.nl/123dagen

2021: Waardevolle vernieuwingsbewegingen

Veranderingen in de zorg en activiteiten LOC

Tekst: **Marthijn Laterveer**

In 2020 werden er diverse nieuwe en vernieuwde wetten in de zorg van kracht, zoals de vernieuwde Wmcz. Door corona liep alles anders dan verwacht en gepland. Maar juist in deze periode hebben we ook veel geleerd. Zo heeft LOC veel meer diensten en activiteiten digitaal uitgevoerd. Een overzicht van de veranderingen in de zorg in 2021. En een inkijkje in de plannen van LOC voor 2021.

Wat verandert er in 2021?

In 2021 worden geen nieuwe zorgwetten ingevoerd. Er is veel aandacht voor goede invoering van de wetten die in 2020 van kracht werden. Zoals programma's om de Wet zorg en dwang en de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg in praktijk te brengen. Waarbij dat wel tot een wijziging van deze wetten kan leiden. Ook is er

aandacht voor de uitvoering van de vernieuwde Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen. Daar is geen groot landelijk programma voor. LOC zal cliëntenraden en ook bestuurders hierbij helpen.

Zorgverzekeringswet

Het eigen risico blijft in 2021 gelijk: € 385,- per jaar. Er zijn in 2021 diverse wijzigingen in de basisverzekering:

- Een deel van de mensen met COPD krijgt meer behandelingen voor oefentherapie vergoed.
- Ouderen met multiproblematiek, mensen met niet-aangeboren hersenletsel, een verstandelijke beperking of progressieve neurologische aandoeningen (zoals MS, Huntington) krijgen dagbehandeling in groepsverband vergoed.
- Mensen met niet aangeboren hersenletsel, een verstandelijke beperking of met progressieve neuro-

“Medezeggenschap versterken, raden ondersteunen en vernieuwingsbewegingen opzetten zijn speerpunten in 2021”

Wie zorg nodig heeft, moet zoveel mogelijk zijn eigen leven kunnen blijven leiden met passende zorg en behoud van betekenisvolle relaties.

logische aandoeningen (zoals MS, Huntington) krijgen zittend ziekenvervoer naar een dagbehandeling vergoed.

- Mensen die een orgaan hebben afgestaan, hoeven voor zorgkosten die daaruit voortvloeien na 13 weken geen eigen risico meer te betalen.

Wet langdurige zorg

- Mensen die hun leven lang intensieve geestelijke gezondheidszorg nodig hebben, kunnen vanaf 2021 toegang krijgen tot de Wet langdurige zorg. Het gaat hierbij naar verwachting om 10.000 mensen die permanent toezicht of 24 uur per dag zorg in de nabijheid nodig hebben. Zij krijgen tot nu toe zorg en ondersteuning vanuit de Wet maatschappelijk ondersteuning en/of de Zorgverzekeringswet.

Jeugdwet

- Vanaf 2021 verandert het woonplaatsbeginsel in de Jeugdwet. Het woonplaatsbeginsel is een hulpmiddel om te bepalen welke gemeente verantwoordelijk is voor de jeugdhulp aan een jongere. Met ingang van 2021 ligt de verantwoordelijkheid bij de gemeente waar de jongere zijn woonadres heeft volgens de Basisregistratie Personen. Dit geldt voor jeugdhulp

zonder verblijf. Bij jeugdhulp met verblijf is de woonplaats: de gemeente waar de jongere voor het verblijf woonde volgens de Basisregistratie Personen.

Wet maatschappelijke ondersteuning

Er zijn geen wettelijke wijzigingen in 2021. Maar gemeenten kunnen er wel voor kiezen de ondersteuning anders te organiseren. Onder andere om financiële tekorten op te lossen.

Wat doet LOC in 2021?

Visie als basis

LOC wil bereiken dat mensen een waardevol leven kunnen leiden. Ook als zij om welke reden dan ook zorg en ondersteuning nodig hebben. Bijvoorbeeld omdat zij vanwege hun leeftijd beperkingen ervaren, door psychische problemen vastlopen, of een gezin niet goed draait, door lichamelijke of verstandelijke beperkingen. Wij willen dat mensen waardevolle relaties kunnen aangaan met wie hen dierbaar zijn. Dat zij activiteiten kunnen doen die zij graag ondernemen en die iets bijdragen. Dat zij kunnen werken aan wie zij willen zijn of willen worden. En zo het gevoel hebben dat hun leven

Veel mensen hebben het gevoel dat systemen, wetten en protocollen leidend zijn geworden. Terwijl het om mensen gaat.

zin heeft. Ook als zij zorg en ondersteuning nodig hebben. Daarbij hebben hulpverleners de ruimte en vaardigheden om in dialoog met mensen zelf en hun naasten passende oplossingen te zoeken. Wetend dat ieder mens anders is. Regels en systemen zijn zo gemaakt dat ze helpend zijn in die dialoog. LOC heeft dit perspectief vastgelegd in de visie 'Waardevolle zorg - Over de toekomst van de gezondheidszorg heden-2050'. Alles wat LOC doet is gebaseerd op de visie Waardevolle zorg.

Toegevoegde waarde

In 2020 heeft LOC nog eens kritisch gekeken waar we echt het verschil kunnen maken. En ook in de praktijk het perspectief op waardevolle zorg dichterbij kunnen brengen. Daar komen twee speerpunten uit voor 2021:

- medezeggenschap versterken en cliëntenraden ondersteunen;
- vernieuwingsbewegingen opzetten en faciliteren.

Versterken medezeggenschap

LOC helpt cliëntenraden en andere medezeggenschapsorganen om hun werk zo goed mogelijk te doen. Met als doel om het leven van individuen die zorg nodig te verbeteren.

In 2021 investeert LOC in het bijzonder in:

- ontwikkelen digitale leeromgeving voor cliëntenraden;
- nieuwe digitale en fysieke cursussen;
- meer uren voor adviseurs om cliëntenraden te ondersteunen;
- ontwikkelen nieuwe publicaties voor cliëntenraden;
- helpen opzetten nieuwe cliëntenraden (met speciale aandacht voor jeugdzorg);
- organiseren van (digitale) regionale bijeenkomsten voor cliëntenraden om uit te wisselen met andere cliëntenraden in de regio;
- verduidelijking mogelijkheden diensten op maat.

Uiteraard zal LOC de huidige dienstverlening ook voortzetten. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het tijdschrift, de nieuwsbrieven, het digitale platform www.clientenraad.nl, de Vraagbaak en de Expertpools Zorg & Geld en Bouw.

Daarnaast heeft LOC door de jaren heen een groot netwerk opgebouwd. Zoals bij ministeries, parlement, brancheorganisaties, inkopers en toezichthouders. Daarmee bespreekt LOC regelmatig wat onder cliëntenraden leeft. Afhankelijk van de behoeften geven

we deze belangenbehartiging samen met betrokken cliëntenraden vorm.

Vernieuwingsbewegingen

Al jaren komen bij LOC verhalen binnen over hoe mensen de zorg ervaren. Rode draad is dat heel veel mensen het gevoel hebben dat systemen, wetten en protocollen leidend zijn geworden. Terwijl het in de zorg juist om mensen gaat. Dat in de praktijk veranderen gaat langzaam en moeilijk. LOC wil niet alleen roepen dat het anders moet, maar heeft ervoor gekozen zich daar ook actief voor in te zetten. Ook hierbij is de visie 'Waardevolle zorg' richtinggevend.

Daarom neemt LOC het initiatief voor het opzetten van vernieuwingsbewegingen. In de diverse zorgsectoren en ook in het onderwijs dat opleidt voor de zorg. Zodat wat er speelt tussen de mensen die zorg nodig hebben, hun naasten en de zorgverleners werkelijk centraal komt te staan. Wie zorg nodig heeft, moet zoveel mogelijk zijn eigen leven kunnen blijven leiden met zorg die daarbij past en met behoud van betekenisvolle relaties. Naasten die een bijdrage willen leveren, mogen dat en worden daarvoor gewaardeerd. En iedereen die in de zorg werkt moet weer verantwoordelijkheid durven nemen om zo de passie te kunnen ervaren die de reden is geweest om voor dit werk te kiezen.

Dat vraagt een fundamentele verandering van de zorg, van de zorg-/onderwijsorganisaties en van de partnerorganisaties die bij de zorg betrokken zijn, zoals inkopers, toezichthouders en overheden. Juist daarom doen we het samen: alle betrokkenen doen mee in de bewegingen. Zoals mensen die zorg krijgen, naasten, medewerkers, cliëntenraden, beleidsmedewerkers, managers, ondersteunende diensten, bestuurders, raden van toezicht. En ook zorgkantoren/zorgverzekeraars, gemeenten, ministeries en inspecties. Samen werken we aan waardevolle zorg.

“Alles wat LOC doet is gebaseerd op de visie Waardevolle zorg”

In 2021 gaat het om de volgende vernieuwingsbewegingen:

- Radicale vernieuwing verpleeghuiszorg. Deze beweging is nu een aantal jaren zeer succesvol bezig. In 2021 werkt de beweging onder andere aan:
 - vergroten van het levensgeluk van bewoners door steeds te kijken wat vrijheid en veiligheid voor bewoners en naasten betekenen;
 - vernieuwing van het onderwijs dat opleidt tot de zorg;
 - de verbinding van het verpleeghuis met de buurt of het dorp eromheen;
 - de rol van techniek in de zorg;
 - maximaal behulpzaam zijn als ondersteunende diensten;
 - lessen uit de ervaringen met corona.
- Radicale vernieuwing jeugdzorg. In 2021 maken we hier een start mee. We geven samen met jongeren, ouders, hulpverleners, bestuurders, gemeenten, overheden en anderen vorm aan deze nieuwe beweging.
- Radicale vernieuwing langdurige geestelijke gezondheidszorg. Er zijn al veel enthousiaste organisaties die mee willen doen. Zodra de financiering rond is willen we hiermee starten.

Diensten afnemen bij LOC

Cliëntenraden en andere medezeggenschapsorganen kunnen lid worden van LOC. Daarmee is het mogelijk zonder bijbetaling van veel diensten en producten gebruik te maken. Zoals cursussen, brochures en tijdschrift. Cliëntenraden die geen lid zijn van LOC kunnen dienstverlening op maat inkopen. Zoals trainingen op maat of begeleiding bij het opzetten van een nieuwe structuur van de medezeggenschap. LOC is bereikbaar via www.clientenraad.nl, 030 284 32 00 of vraagbaak@loc.nl

Zie ook het artikel op pagina 12 over nieuwe vormen van dienstverlening van LOC.

De artikelen op pagina 17 en 30 gaan in op de vernieuwingsbewegingen in de jeugdzorg en het zorgonderwijs.

Marthijn Laterveer is coördinator LOC Waardevolle zorg.

2021: Vernieuwing ondersteuning cliëntenraden

LOC breidt digitale leeromgeving uit

Tekst: **Thom van Woerkom**

Afgelopen jaar noodzaakte de coronasituatie LOC de dienstverlening aan cliëntenraden grotendeels digitaal aan te bieden. Al gauw bleek dit een kans. En zetten we nieuwe vormen van online dienstverlening op. In 2021 zetten we deze vernieuwing door en breiden we uit met andere vormen van ondersteuning en advisering. Een overzicht van het afgelopen jaar en een blik op 2021.

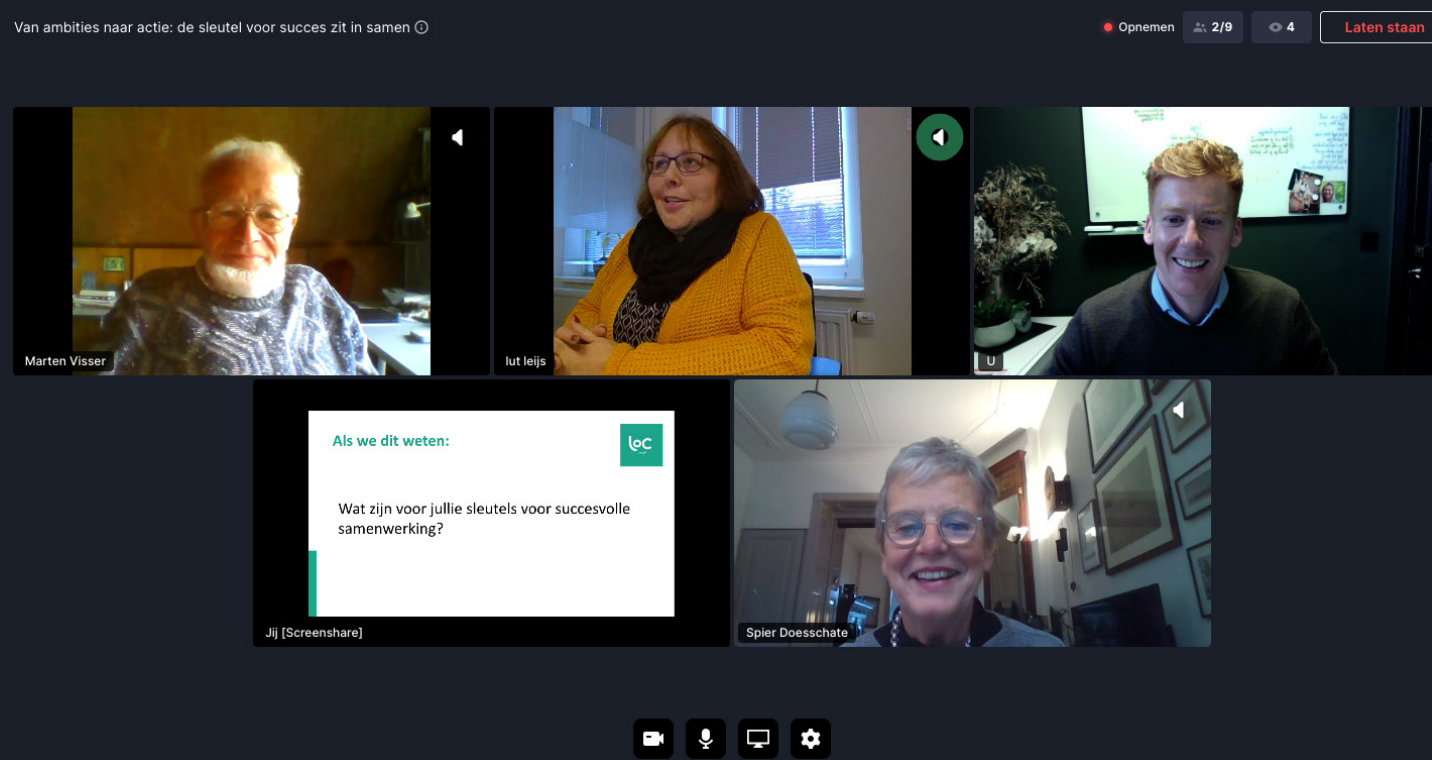
Medezeggenschap draagt bij aan het verbeteren van zorg voor mensen die dat nodig hebben. Cliëntenraden kijken en vragen continu hoe mensen zorg ervaren en hoe zorgorganisaties daarin ondersteunen. Cliëntenraden vervullen een unieke rol door continu vanuit het perspectief van mensen te vertellen wat en hoe het beter kan. Of juist door te onderstrepen wat goed is en moet blijven. LOC levert een bijdrage door cliëntenraden te ondersteunen en adviseren in hun werk. En de collectieve belangen van cliëntenraden te behartigen op plekken waar dat nodig blijkt. Afgelopen jaar heeft de ondersteuning aan cliëntenraden een heel ander karakter gekregen. De belangrijkste ontwikkelingen op een rij.

Week van de Medezeggenschap

Het werk van cliëntenraden en al hun leden verdient lof en waardering. Daarom kwamen we in 2020 op het

idee voor de eerste Week van de Medezeggenschap: een online evenement waar alle facetten van de medezeggenschap voorbij kwamen. Uiteindelijk kwamen we tot meer dan zestig sessies en driehonderd deelnemers. De meeste sessies zijn nog steeds te bekijken voor aangesloten cliëntenraden. Een overzicht daarvan staat op www.clientenraad.nl.

“De online leeromgeving beantwoordt aan een toenemende behoefte aan online leren en ontwikkelen”

Clëntenraden vervullen een unieke rol door continu vanuit het perspectief van mensen te vertellen wat en hoe het beter kan.

Aan het einde van de Week, die tussen 5 en 9 oktober plaatsvindt, zijn alle deelnemers gevraagd naar hun ervaringen. Vanzelfsprekend was het niet altijd even makkelijk om een volledig online evenement bij te wonen, maar deelnemers zijn enorm positief over het evenement: de Week krijgt gemiddeld een 7,8 als waardering. Terugkerende geluiden zijn dat het LOC-aanbod aan ondersteuning heel divers is en adviseurs veel expertise hebben. Veel mensen zien ook graag dat een soortgelijk evenement de komende jaren terugkeert.

Daarom wordt de Week van de Medezeggenschap in 2021 geprolongeerd. Niet vanzelfsprekend in dezelfde vorm, maar wel op een manier die recht doet aan cliëntenraden en de praktijk van hun werk. Dat betekent dat LOC tijdens de Week scholing verzorgt, publicaties uitbrengt en raadsleden in het zonnetje zet. Hopelijk kan dat dan ook weer bij elkaar in een fysieke locatie. In 2020 is wat ons betreft een mooie traditie geboren (zie ook het artikel op pagina 40).

Online leren en ontwikkelen

Het grootste deel van de tijd zijn cliëntenraden geholpen met scholing en training op locatie. Of door (telefonisch) contact met één van de adviseurs uit het netwerk van LOC. Wanneer raden op zoek zijn naar verdiepende

informatie, zijn er talloze publicaties die hierin voorzien. Tegelijk groeit de behoefte om op een andere manier te leren over medezeggenschap en alles wat hierbij komt kijken. De diversiteit in cliëntenraden is groot en iedereen wil op een andere manier leren. De ene persoon heeft expertise in financiën en wil bijleren over de mogelijkheden bij ver- en nieuwbouw. De ander wil weten wat allemaal komt kijken bij een geschillenprocedure bij de LCvV. Een algemene scholing kan hier voor een cliëntenraad lastig in voorzien, omdat zo'n scholing op de hele groep en een gemiddeld niveau is afgestemd.

Een oplossing kan zijn om meer in te zetten op gepersonaliseerd leren. In de kern betekent dat dat je zelf kiest wanneer je welke informatie tot je neemt. En hiervoor niet alleen tekst hebt, maar ook video, podcasts of een quiz. Juist die afwisseling tussen verschillende vormen van informatie zorgt ervoor dat mensen meer onthouden. En inzicht krijgen in de context en achtergrond van bepaalde informatie.

In 2021 maken we een nieuwe stap in het ondersteunen van cliëntenraden door een online leeromgeving op te zetten. Hier krijgen leden van cliëntenraden veel meer mogelijkheden om e-learnings, video's en andere leermiddelen te gebruiken. Zo kunnen geïnteresseerden

inzicht krijgen in de begroting van een zorginstelling of de basis van de Wmcz 2018. Deze leeromgeving ontwikkelen we exclusief voor aangesloten cliëntenraden. Zo komen we tegemoet aan een toenemende vraag naar online leren en ontwikkelen.

Nieuwe publicaties binnen handbereik

Al meer dan veertig jaar ondersteunt LOC cliëntenraden in de zorg. Alle opgedane kennis delen we met geïnteresseerde raden in de vorm van scholing, trainingen en cursussen. Daarnaast ontwikkelt LOC publicaties die cliëntenraden in de praktijk helpen met hun werk. Zo is de Basisinformatie medezeggenschap - onze populairste brochure - het afgelopen jaar meer dan vijfduizend keer verspreid. En maakten we in de afgelopen jaren brochures over zorginkoop, de Wet zorg en dwang en de positie van de ondersteuner.

“Digitale dienstverlening is en blijft een aanvulling op wat we al doen”

In het voorjaar van 2020 hebben we ons gestort op het ontwikkelen van een tiental nieuwe publicaties. Die gaan onder meer over een visie op medezeggenschap, hoe goede afspraken vastgelegd worden en welke partijen onderdeel zijn van je externe netwerk. Het schrijven van deze brochures kost veel tijd. Tijd die onze leden ons bieden. Tot dit jaar werden alle publicaties openbaar gedeeld op clientsraad.nl. Juist omdat we dankzij duizend aangesloten cliëntenraden dit kunnen ontwikkelen, kiest LOC ervoor alle publicaties voortaan alleen voor hen beschikbaar te stellen. Alle brochures en andere publicaties worden verzameld in een Kenniscentrum, waar raden precies vinden waar ze naar op zoek zijn.

Ondersteuning op afstand

Iedereen kende Skype wel en soms gebruikte je Teams of Google Meet voor een afspraak die wel heel ver weg. Maar niemand had vorig jaar kunnen vermoeden dat we nu massaal zouden overstappen op videovergaderen. Natuurlijk is het uit nood geboren. Tegelijk zijn er zeker voordelen te noemen. Zo kun je korte afspraken inplannen, is het soms handiger dan bellen en kun je informatie ter plekke delen op een scherm. In de ondersteuning van cliëntenraden is het een mooi hulpmiddel. Aan-

Alleen samen kunnen we de zorg stapje voor stapje verbeteren.

De Week van de Medezeggenschap wordt wegens succes in 2021 geprolongeed. In welke vorm dan ook.

vullend op de Vraagbaak kunnen adviseurs en trainers gesprekken plannen met cliëntenraden om hen van advies te voorzien. Of wordt aansluitend een training van ongeveer 90 minuten verzorgd.

Zolang de ondersteuningsvraag niet te complex is, kan heel veel op afstand worden gedaan. Dat hebben we afgelopen jaar gezien met verschillende webinars die nu nog veel worden opgevraagd. En online trainingen zijn ontzettend snel volgeboekt. Zo bereikt LOC een groep die eerder geen gebruik maakte (of kon maken) van het bestaande aanbod.

In 2021 zullen we dan ook blijven inzetten op deze digitale ondersteuning. Verzoeken vanuit de Vraagbaak worden zo opgepakt, kennismakingsgesprekken zijn - wanneer men dat wenst - digitaal en als het echt nodig is, worden trainingen ook nog online verzorgd. Digitale dienstverlening is en blijft een aanvulling op wat we al doen, om daarmee cliëntenraden sneller te kunnen

helpen en expertise op afstand in te brengen. Zo kunnen we zelfs een medezeggenschapsregeling digitaal in teamverband schrijven, omdat we gebruikmaken van een gedeeld document. Alle concept-versies met bijgehouden wijzigingen zijn daarmee verleden tijd.

Onderdeel van hechte gemeenschap

Cliëntenraden dragen elk op hun eigen manier bij aan betere zorg. Ze doen dat in hun eigen organisatie, ongeacht de zorgsoort of plaats. De praktijk van medezeggenschap verschilt daardoor van plek tot plek. Een belangrijke overeenkomst is dat cliëntenraden graag willen leren en ontwikkelen. Dat doen ze samen, van elkaar en soms met ondersteuning. LOC verbindt cliëntenraden in hun missie om de zorg elke dag een beetje beter te maken. Dat doen we nu ruim veertig jaar en elk jaar zoeken we naar nieuwe mogelijkheden om raden bij te staan. Dat doen we met hun steun en daar zijn we heel dankbaar voor. Alleen samen kunnen we blijven zoeken naar nieuwe manieren om medezeggenschap te versterken. En zo de zorg stapje voor stapje beter te maken.

Thom van Woerkom is coördinator LOC Waardevolle zorg.

Meer informatie: www.clientenraad.nl

“Cliëntenraden kunnen in 2021 alle publicaties exclusief vinden in het Kenniscentrum van LOC”

Nu ook radicale vernieuwingsbeweging in de jeugdzorg

“Ik merk dat er zoveel behoefte aan is”

Tekst: **Douwe Dronkert**

Jeugdzorg sluit nog te vaak niet goed aan op wat ertoe doet voor kinderen, jongeren en ouders. Mensen komen daardoor in moeilijkheden. Om te komen tot een situatie waar dat wat belangrijk is voor kinderen, jongeren, ouders en hulpverleners steeds voorop staat, is een fundamentele omslag nodig. Daartoe start LOC de beweging ‘Radical vernieuwing jeugdzorg’.

Veel mensen zijn actief om de jeugdzorg te verbeteren. Maar tegelijkertijd worden problemen niet fundamenteel opgelost. Bij LOC komen al jaren verhalen binnen van kinderen, jongeren en ouders die zich niet gehoord voelen. Hulpverleners in de jeugdzorg geven aan dat er te veel nadruk ligt op controle en beheersen van risico's. Terwijl zij graag hun expertise en creativiteit willen inzetten om kinderen, jongeren en ouders te helpen. Bestuurders en beleidsmakers merken dat het erg lastig is om het daadwerkelijk over kinderen, jongeren en ouders te laten gaan.

LOC heeft jarenlange ervaring in de verpleeghuiszorg hoe een vernieuwingsbeweging tot een echte verbetering in de praktijk kan leiden. Ook in het zorgonderwijs en in de geestelijke gezondheidszorg werkt LOC hier aan. Nu wil LOC in de jeugdzorg een soortgelijk vernieuwingsnetwerk starten van enthousiaste mensen

en organisaties, die elkaar inspireren en versterken.

Onder wie ook toezichthouders, gemeenten, inspectie en ministeries.

Droom

Ingrid Rebel vindt het een grote eer dat ze is gevraagd om de vernieuwingsbeweging te gaan coördineren.

“Heel erg leuk om te doen. Ik geloof in: wie niet durft te dromen is geen realist. Dus het eerste wat we gaan doen voor Radical vernieuwing jeugdzorg is samen een droom maken. Waar dromen kinderen, jongeren, ouders en hulpverleners nou van? Wat moet er volgens hen gebeuren? Het fijne van dromen is dat je alle vrijheid hebt. Dus je hoeft niet in beperkingen te denken, wat we vaak doen. En als je dan de droom weet is de volgende stap: hoe gaan we dat aanpakken?”

Foto: Sunny Gardeur

“Wat moet er volgens kinderen, jongeren, ouders en hulpverleners gebeuren?”

Coördinator Ingrid Rebel:

“Wie niet durft te dromen is geen realist.”

“In de jeugdzorg gebeuren hele mooie dingen, maar dat wordt vaak overschaduwd door alle incidenten in het nieuws; er is ook veel incidentenpolitiek. Daarom is het belangrijk dat we kijken: waar gaat het wel goed? Wat heeft dat te maken met onze droom? En hoe kunnen we dat verder brengen?”

Gelijkwaardige relaties voorop

Mensen centraal stellen is een rode draad in het leven van Ingrid Rebel. Opgeleid als leraar huishoudkunde/textiele werkvormen en huishoudwetenschappen aan de Wageningen Universiteit, werkt zij vervolgens jaren in de wereld van woningcorporaties. Ingrid is moeder en in 2007 begint ze als organisatie-adviseur. Na een studie Jungiaanse psychologie start ze een eigen praktijk en doet veel op het gebied van organisatie-ontwikkeling voor bedrijven en instellingen. “Waarbij ‘organisatie’-ontwikkeling vooral gaat over de ontwikkeling van mensen.” In 2012 treedt ze in het bestuur bij Het Dagelijks Bestaan waaraan ze al snel de dagelijkse leiding is gaan geven.

Het Dagelijks Bestaan is een kleinschalige woon-, leer- en ervaringsplek in Zutphen voor jongeren op weg naar zelfstandigheid. “Wat ik daar zag was heel mooi”,

vertelt Ingrid. Ze noemt een paar principes: “Je sluit aan bij wat er is; je loopt samen op; gelijkwaardigheid. In hulpverlening zie je vaak dat hulpverleners boven de cliënt geacht worden te staan: wij gaan jou wel even helpen. Maar dat zag ik niet bij Het Dagelijks Bestaan.”

Grootste uitdaging

“De grootste uitdaging voor Radicale vernieuwing jeugdzorg zit erin dat we veel blijven kletsen en het niet gewoon gaan doen. Dat heb ik echt geleerd bij Het Dagelijks Bestaan: wij beginnen aan alles. Zo zijn we een kapsalon begonnen en een bakkerij, omdat er toevallig iemand aanklopte en onze jongeren dat leuk leek. Je kunt binnen de huidige systemen al heel veel doen. Het is een attitude: dat je aansluit, dat je goed luistert, dat je gelijkwaardig bent en vanuit de relatie en vertrouwen dingen doet. Het is een attitude dat ik weet dat ik ook nog heel veel te leren heb van jongeren. Daar heb je geen systemen voor nodig, of wat dan ook. De vraag is gewoon: durven we het te doen? Want als je het gaat doen, zie je hoe leuk het is. En zie je ook waar je tegenaan loopt. En als je je nou niet veilig of vertrouwd voelt dan leg je dat gewoon op tafel en kunnen we daar met elkaar iets mee.”

LOC wil een vernieuwingsnetwerk starten van enthousiaste mensen en organisaties.

Hart, hoofd en handen

“Wat je ziet is dat heel veel mensen in onze maatschappij worden aangesproken op de cognitie. Terwijl sommige jongeren gewoon heel andere talenten hebben. Ik geloof in ‘hart, hoofd en handen’, dus dat is de *hele* mens. Jongeren hebben het heel hard nodig dat we hen zo zien, om hun talenten te ontdekken. Dat ze worden wie ze zijn. Op het moment dat je vanuit zo’n positief mensbeeld gaat werken, dan geldt dat voor alle mensen, ook voor ouders en medewerkers in zorgorganisaties.”

Omwenteling ontdekken

Het is dus nodig om een omslag te maken naar manieren van samen leven, werken en organiseren die aansluiten bij wat er voor ieder uniek mens toe doet. Steeds op basis van afstemming tussen de kinderen, jongeren, ouders en hulpverleners om wie het gaat. Waarbij zij de ruimte krijgen en vaardigheden kunnen leren om samen

oplossingen te zoeken voor de mensen voor wie zij zich inzetten. Wetend dat ieder gezin anders is.

Ingrid: “Radical vernieuwing jeugdzorg gaat niet van de ene op de andere dag. Het is een proces, een beweging om te ontdekken hoe die omwenteling tot stand komt. Volgens mij is de tijd er rijp voor in de jeugdzorg; ik merk om me heen dat er zoveel behoefte aan is. Ik heb er zin in!”

Meedoen?

Lijkt het je interessant om mee te doen met Radicale vernieuwing jeugdzorg?
Mail rvjeugdzorg@loc.nl of bel 030 - 284 32 00, en laat graag weten waarom je mee wilt doen.

Douwe Dronkert organiseert betrokkenheid voor LOC.

Door de ogen van jonge cliënten

In de rubriek 'De Binding' stellen organisaties binnen het netwerk van LOC zich voor. In deze aflevering geven we een platform aan Harro Leegstra, werkzaam bij de Directie Jeugd van het ministerie van VWS.

Als lid van het managementteam houd ik me onder andere bezig met de jeugdbescherming, de toegang tot jeugdzorg en cliëntvraagstukken. We zetten ons ervoor in dat ieder kind gezond en gelukkig mag opgroeien. Dat doen wij nadrukkelijk samen met cliënten, cliëntenorganisaties, zorgaanbieders en gemeenten.

Hoewel het welzijn van kinderen in Nederland over het algemeen hoog is en de meerderheid tevreden is over haar leven, zien we ook dat het niet met alle kinderen altijd goed gaat. We blijven de jeugdzorg verbeteren om ervoor te zorgen dat ieder kind en gezin de juiste zorg en ondersteuning krijgen. Daarvoor is het nodig dat kinderen en hun ouders altijd hun stem kunnen laten horen en dat ze inspraak hebben in de zorg en ondersteuning die zij krijgen. LOC speelt hierin een belangrijke rol door kinderen en ouders hierin te ondersteunen en cliëntenraden te versterken in de uitoefening van hun taken.

LOC en andere cliëntenorganisaties fungeren als onze voelsprietten, omdat zij dagelijks in gesprek zijn met jeugdhulpaanbieders, leden van cliëntenraden, kinderen en hun naasten én weten wat er goed gaat, maar bovendien wat beter kan. LOC deelt die signalen in het overleg dat we regelmatig hebben. Ik waardeer

de andere kijk van LOC op de jeugdzorg. LOC is namelijk goed in staat om door de ogen van jonge cliënten naar vraagstukken te kijken.

Zélf als het gaat om technische en abstracte vraagstukken, zoals de inrichting van het jeugdzorgstelsel. De gesprekken starten en eindigen altijd met de vraag en behoefte van het gezin en de kinderen. Dat is waarvoor we het stelsel inrichten met elkaar. Het zijn leerzame en goede gesprekken die bijdragen aan de continue merkbare verbetering van de jeugdzorg.

Ik kijk uit naar komend jaar waarin LOC net als bij de verpleeghuiszorg een 'radicale' vernieuwing in de jeugdzorg op gang wil brengen. Vernieuwing die uitgaat van de positie van het gezin en niet van regels en protocollen. Ik geloof er met LOC in dat daardoor de stem van kinderen nog beter gehoord wordt. En dat is hard nodig.

Zie ook het artikel op pagina 16 over de vernieuwingsbeweging in de jeugdzorg.

 Tekst: **Harro Leegstra**

LOC Jeugd publiceert verkennend onderzoek

Medezeggenschap jeugdbescherming en jeugdreclassering

Tekst: **Stijn Zieleman**

Het organiseren van medezeggenschap binnen de jeugdbescherming en jeugdreclassering is een uitdaging, aldus Tina Bakker en Tineke Nienoord. Zij hebben voor LOC Jeugd verkend hoe medezeggenschap en inspraak in deze sector zijn geregeld. En hoe medezeggenschap bijdraagt aan het verbeteren van de kwaliteit binnen de jeugdbescherming. In het rapport ‘Medezeggenschap in de jeugdbescherming en jeugdreclassering’ zijn de resultaten te lezen.

LOC sprak met cliëntenraadsleden van Gecertificeerde Instellingen (GI's) en van de Raad voor de Kinderbescherming over de praktijk van medezeggenschap. Deze gesprekken vonden plaats aan de hand van drie vragen:

1. Op welke manier wordt medezeggenschap in de gecertificeerde instellingen jeugdbescherming en jeugdreclassering in de praktijk ingevuld? En wat betekent dit voor het kwaliteitsbeleid?
2. Op welke wijze kunnen en willen cliëntenraden bijdragen aan de verbetering van kwaliteitsbeleid van jeugdbescherming en jeugdreclassering binnen de gecertificeerde instellingen?
3. Welke betekenis zouden de opbrengsten van de interviewronde kunnen hebben voor:
 - het normenkader en het actieplan feitenonderzoek;
 - de gecertificeerde instellingen en hun partners waarmee in de regio wordt samengewerkt;

- de cliëntondersteuning binnen de jeugdbescherming en jeugdreclassering.

Het rapport bespreekt de resultaten van de eerste twee vragen. In een later rapport wordt de inbreng van cliëntenraden op actuele thema's beschreven. Daarmee wordt dan een antwoord gegeven op de derde vraag. Tijdens de gevoerde gesprekken is een beeld ontstaan van de ervaringen van cliëntenraden met medezeggenschap binnen de gedwongen hulpverlening.

Verbinding en vertrouwen

We constateren dat er nog veel winst te behalen is bij medezeggenschap in de jeugdbescherming en jeugdreclassering. De tendens is om cliëntenraden meer gelegenheid te bieden tot inspraak en invloed binnen de organisaties.

“Voldoende onafhankelijke ondersteuning kan helpen de positie van de cliëntenraad te versterken”

LOC streeft ernaar dat jongeren en ouders die zorg nodig hebben daarover kunnen meepraten en meebeslissen.

Uit de gesprekken blijkt dat het opzetten en inrichten van cliëntenraden ingewikkeld is, onder andere vanwege de brede, diverse achterban. Cliënten van jeugdbescherming zijn zowel jongeren als ouders. Bij de meeste gecertificeerde instellingen zitten (groot)ouders in de cliëntenraad. Als er een jongerenraad is ingesteld, dan zijn de cliëntenraad en de jongerenraad gescheiden. Begrijpelijk, want de leefwereld van jongeren is vaak anders dan die van volwassenen. Daarom is de verbinding tussen beide raden erg belangrijk en is het wenselijk om die te versterken, bijvoorbeeld door afvaardiging te organiseren binnen de overleggen.

Cliëntenraden werken in verschillende mate samen met de bestuurder en organisatie. Samen de dialoog voeren betekent niet dat de cliëntenraad niet kritisch kan zijn. Het is de toon die maakt dat je samen meer bereikt en sneller resultaat ziet. Uit het rapport blijkt dat de onafhankelijkheid van cliëntenraden onder druk staat, waardoor niet altijd de goede positie ingenomen kan worden. Voldoende onafhankelijke ondersteuning kan helpen om de positie van de cliëntenraad te versterken. Daarnaast helpt een goede relatie, gebaseerd op vertrouwen in elkaar, cliëntenraden en bestuurders om er op een goede manier uit te komen.

Doel

Het doel van LOC is dat medezeggenschap in de jeugdbescherming vanzelfsprekend is en bijdraagt aan het verbeteren van de kwaliteit van de jeugdbescherming en jeugdreclassering. LOC streeft ernaar dat jongeren en ouders die zorg nodig hebben daarover kunnen meepraten en meebeslissen. Dat noemen we waardevolle zorg (zie ook www.loc.nl/waardevollezorg). Zonder betrokkenheid van jongeren en ouders kan de zorg niet uitgaan van wat voor cliënten belangrijk en van waarde is, en schiet het haar doel voorbij. Dat kunnen alleen jongeren en ouders zelf aangeven. Elk mens is uniek en bevindt zich ook in een heel eigen situatie, waar we bij aan moeten leren sluiten. De cliëntenraad speelt een belangrijke rol bij het stimuleren van jeugdbeschermers en gecertificeerde instellingen. Om jongeren en ouders in staat te stellen mee te praten én mee te beslissen over de randvoorwaarden voor, en invulling van goede zorg.

Om dit te bereiken, geeft het rapport praktische tips. Zie: www.loc.nl/rapport-mz-jb

Stijn Zieleman is als adviseur verbonden aan LOC.

Handreiking verpleeghuizen in coronatijd

Van bezoek naar sociaal contact

Tekst: **Marthijn Laterveer**

De landelijke handreiking ‘Bezoek en sociaal contact; corona in verpleeghuizen’ start bij de wensen van bewoners en naasten. Familie is meer dan bezoek. En de deuren gaan niet meer automatisch op slot als er corona in het huis is. De cliëntenraad heeft een belangrijke stem bij het beleid rondom bezoek en sociaal contact op iedere locatie.

In het voorjaar van 2020 ondervonden alle verpleeghuizen in Nederland de gevolgen van corona. Alle verpleeghuizen - doordat er geen bezoek meer mocht komen. Een aantal huizen doordat er helaas bewoners, vrijwilligers en medewerkers ziek werden of overleden. Er was veel angst en verdriet onder medewerkers, bewoners, naasten en vrijwilligers. Corona verspreidde zich snel. Het kabinet heeft er toen voor gekozen landelijke maatregelen te nemen, zoals het bezoekverbod.

Geleerde lessen

In de eerste helft van 2020 lag de nadruk vooral op veiligheid. Het beleid was gericht op het voorkomen dat bewoners besmet werden met het coronavirus. Dat leverde schrijnende situaties op bij bewoners en naasten. Zij konden elkaar maandenlang niet zien. Medewerkers deden hun uiterste best om binnen de beperkingen van een bezoekverbod aandacht aan de bewoners te besteden.

We hebben als LOC gemerkt dat landelijke maatregelen geen rekening hielden met lokale verschillen. Het maakte immers een groot verschil of een huis in een regio lag met veel besmettingen of juist niet. Het ene gebouw is het andere niet. En de mensen zijn heel verschillend. Ook hebben we gezien dat een bezoekverbod geen recht doet aan de rollen die naasten in het leven van bewoners vervullen. Zij horen bij de bewoner en zijn geen bezoek. Zij zijn van essentiële betekenis in het leven van de bewoner. Daarnaast verrichten naasten ook vaak zorgtaken.

“Het bezoekverbod leverde schrijnende situaties op bij bewoners en naasten”

Landelijke maatregelen hielden geen rekening met lokale situaties.

Handreiking

In het voorjaar is een handreiking ontwikkeld hoe na de volledige sluiting van verpleeghuizen mensen langzaam weer naar binnen mochten. In het najaar is er een nieuwe handreiking gekomen. Deze handreiking is een hulpmiddel voor bestuurders/managers, cliëntenraden, personeelsvertegenwoordiging (ondernemingsraad, verpleegkundige adviesraad) en de behandelaar. Zodat zij met elkaar het gesprek kunnen voeren hoe te handelen in deze coronatijd. En daarover per locatie een plan kunnen maken. Waarbij het gesprek niet alleen over een bezoekregeling gaat, maar breder over leven en wonen in het verpleeghuis in coronatijd.

Uitgangspunt is dat iedere locatie start met het inventariseren van de wensen van bewoners en naasten. Vervolgens een plan per locatie maakt. En ten slotte kijkt hoe de organisatie als geheel daarbij kan helpen. Dus écht een plan waar de wensen van bewoners en naasten de basis vormen.

Rol cliëntenraad

Bij het vaststellen van een plan over bezoek en sociaal contact in verpleeghuizen is de cliëntenraad een belangrijke partner. De cliëntenraad vertegenwoordigt de be-

woners van het verpleeghuis en behartigt hun belangen. De cliëntenraad is betrokken bij alle belangrijke besluiten van het verpleeghuis. De betrokkenheid bij het plan ligt bij de lokale cliëntenraad, omdat het een besluit voor de locatie betreft. Als er een centrale cliëntenraad aanwezig is, kan deze de lokale cliëntenraden ondersteunen.

Vorbereiding cliëntenraad

De cliëntenraad maakt zelf de afweging hoe de raad aankijkt tegen bezoek en sociale contacten op de locatie. Deze afwegingen worden binnen de cliëntenraad besproken. Daarnaast kan de cliëntenraad een uitvraag doen bij bewoners en naasten hoe zij hier tegenaan kijken. De cliëntenraad kan een oproep doen via het verpleeghuis om meningen en ervaringen te delen. Vaak zijn naasten lid van de cliëntenraad. Zij kunnen ook andere naasten benaderen. Mede op basis hiervan kan de raad vervolgens een eigen afweging maken. En het gesprek voeren met de zorgorganisatie, personeelsvertegenwoordiging en de behandelaar.

Gesprek binnen de zorgorganisatie

De zorgorganisatie stelt het plan op, in samenspraak met de cliëntenraad, personeelsvertegenwoordiging en

de behandelaar. De cliëntenraad kan één lid als vertegenwoordiger afvaardigen om deel te nemen aan dit gesprek. Deze persoon heeft intern beraad gevoerd met de andere leden van de raad en kan zo het perspectief van bewoners en naasten meenemen.

Instemmen met het plan

De cliëntenraad moet instemmen met het plan. De raad kijkt daarbij in het bijzonder naar de gevolgen voor bewoners en naasten. Het kan handig zijn daarover al af te stemmen met de personeelsvertegenwoordiging. Bij het lezen van het plan kan de cliëntenraad de volgende vragen stellen:

- Staan in het plan de belangrijke uitgangspunten en elementen voor bewoners en hun naasten benoemd?
- Is duidelijk welke afwegingen zijn gemaakt om tot een balans tussen veiligheid en kwaliteit van leven te komen?
- Is in het plan helder beschreven wat de regels voor bezoek en sociaal contact zijn, voor wie en wanneer de regels gelden en onder welke voorwaarden?
- Is er een handelwijze afgesproken wanneer medewerkers en naasten het niet met elkaar eens zijn over de juiste maatregelen?

Evalueren en bijstellen

Het contact met de achterban is erg belangrijk. De cliëntenraad kan continu vragen wat de ervaringen van mensen zijn rond bezoek en sociaal contact. En deze ervaringen delen met de zorgorganisatie. Op basis daarvan kan het plan later aangepast worden, als de omstandigheden daarom vragen of de locatie daar bewust voor kiest.

“Bij het plan over bezoek en sociaal contact heeft de lokale cliëntenraad een cruciale rol”

RoL LOC

LOC heeft een grote rol gehad bij de totstandkoming van beide handreikingen. En ook bereikt dat veel punten die we hebben ingebracht in de handreiking terecht zijn gekomen. Zoals:

- uitgaan van maatwerk in plaats van het sluiten van huizen;
- een plan per locatie in plaats van per concern;
- familie als naasten zien en niet meer alleen als bezoek;
- een essentiële rol en instemmingsrecht voor cliëntenraden in het plan per locatie;
- de mogelijkheid om desgewenst weer te kunnen/gaan wandelen.

De handreiking ‘Bezoek en sociaal contact; corona in verpleeghuizen’ is te downloaden via www.loc.nl/handreiking-corona

Marthijn Laterveer is coördinator LOC Waardevolle zorg.

Wat delen mensen op sociale media?

Volg onze sociale mediakanalen of schrijf je in voor onze nieuwsbrief op loc.nl

Podcasts cliëntenraden

In podcasts van LOC praten we over de wereld van cliëntenraden. Van visievorming tot contact met de achterban en gesprekken met de bestuurder. Luister mee via: www.loc.nl/podcast

“Jij weet wat er nodig is”

Animatie van LOC Jeugd over wat jongeren of ouders kunnen betekenen voor de medezeggenschap in jeugdzorgorganisaties. Handig voor raden om te laten zien wat je doet! www.loc.nl/animatie-jeugd

Onderzoekers:
“We zien dat Radicale Vernieuwing Waardevol Onderwijs iets teweegbrengt bij studenten”

Facebook

www.loc.nl/onderzoekers-RVWO

“Goede en leerzame middag”

“Veel informatie gekregen en gedeeld, ondanks dat het online was.”

Clïentambassadeur Jeugdbescherming West

www.loc.nl/LOCjeugd-bijeenkomst

Foto: **Getty Images**

Vernieuwen

Het overhevelen van zorgtaken van Rijk naar gemeenten in 2015 is niet goed gelukt, concludeert het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP). Van de aanname dat kwetsbare mensen door een lokale overheid en sociale wijkteams beter en goedkoper geholpen zouden kunnen worden, is weinig terechtgekomen. Zo moeten kinderen en jongeren met complexe problemen veel te lang wachten op hulp. En ouderen ontbreekt het aan goede ondersteuning om langer zelfstandig thuis te blijven wonen. Ook blijken termen als zelfredzaamheid en eigen kracht averechts te werken en mensen te ontmoedigen.

LOC is hierover niet verbaasd. “We zien steeds weer de aanname dat systeemveranderingen zullen leiden tot noodzakelijke verbeteringen”, zegt LOC-coördinator Marthijn Laterveer. “Maar dat is niet waar het in de kern om gaat. Zolang we niet anders naar mensen en zorg kijken verandert er in essentie niets. Juist daarom start LOC op basis van de visie ‘Waardevolle zorg’ vernieuwingsbewegingen in de zorg. Daarbij gaat het om het veranderen van de praktijk. Zodat niet alleen op papier iets verandert, maar mensen er ook écht iets van merken.”

Zie ook de artikelen op pagina 17 en 30 over vernieuwingsbewegingen in de jeugdzorg en het zorgonderwijs.

Tekst: **Pien Heuts**

Belangenbehartiger Jan Troost: “Het gaat zo verdomd langzaam”

Jan Troost:
“Je moet iemand hebben
die je een kans geeft.”

Foto: Ivar Troost

Jan Troost is hét boegbeeld van de strijd voor gelijke rechten voor mensen met een handicap. Onvermoeibaar zet hij zich al zijn hele leven in voor een inclusieve samenleving. “We zijn in beeld, maar daarmee houdt het op.”

Door mijn aandoening heb ik weliswaar beperkingen”, zegt Jan Troost, “maar energetisch is er niets aan de hand.” Onvermoeibaar zet Troost zich al van jongs af aan in voor de gelijke behandeling van mensen met een beperking. Inmiddels is hij 62; volgens de artsen had hij met zijn broze botten niet ouder dan 28 jaar kunnen worden. “Die strijdbaarheid heb ik al jong

ontwikkeld. Als klein jongetje lag ik vaak maanden in het ziekenhuis, kon dan lange tijd niet naar school. Grenzen opzoeken, uitproberen wat wél mogelijk was, werd een overlevingsmechanisme.”

Al jong liep Troost tegen de grenzen van ‘het systeem’ aan. “Ik mocht niet naar de ‘gewone’ middelbare school;

daar hoorde een gehandicapte immers niet thuis. Dus moest ik op mijn twaalfde naar de Sint Maartenskliniek waar ik in de bossen met andere gehandicapte kinderen in apartheid opgroeide. Weg bij mijn ouders, die overbezorgd waren. Ondanks alles was het een mooie tijd. Als groep kwamen we in opstand tegen het systeem, tegen de groepsleiding, tegen de nonnen. Wij vonden dat we zichtbaar moesten zijn, in plaats van weggestopt te worden. Onze dromen werden ons ontnomen. Daar in Nijmegen is mijn overtuiging gegroeid dat mensen met een handicap moeten meedoen in de samenleving.”

Tegen de stroom in

Voor Jan Troost was het vanzelfsprekend dat hij zou gaan studeren en zelfstandig wonen. “In die tijd, de jaren zeventig, was het systeem: mensen met een handicap kunnen toch niet werken, dus een studie is zinloos. Geef ze een levenslange uitkering. Ik ging tegen de stroom in en ben een opleiding tot maatschappelijk werker gaan doen. De ontoegankelijkheid, letterlijk en figuurlijk, heb ik voor lief genomen.”

Voor zijn eerste betaalde baan als activiteitenbegeleider is hij nog steeds de toenmalige directeur van Cultureel Centrum de Lindenberg dankbaar. “Als gehandicapte kon je destijds hooguit vrijwilligerswerk doen. Bij veel werkgevers had je het stigma dat je weinig kon bijdragen en toch vroeg dood zou gaan. Hij heeft me aan betaald werk geholpen. Je moet écht iemand hebben die je een kans geeft. Daardoor is mijn loopbaan gaan rollen.”

Troost ging zich in zijn werk steeds meer richten op belangenbehartiging. Was lange tijd voorzitter van de Chronisch Zieken en Gehandicapten Raad, had tal van beleids- en adviesfuncties waaronder bij MEE NL en is een veelgevraagd spreker. Hij is oprichter van ‘aparticipatie’, een beweging van mensen met een handicap die vanuit het apartheidsdenken weer onderdeel van de samenleving willen zijn. Op dit moment werkt hij vanuit zijn eigen bedrijf ‘Inclusie verenigt’ onder andere voor het Zelfregiecentrum Nijmegen.

Mijlpaal

Tranen in zijn ogen had Troost toen het VN-verdrag

Handicap in 2016 werd ondertekend. “We hadden jarenlang gelobbyd voor gelijke rechten. Eerder was het gelukt de wet Gelijke behandeling te verbreden tot mensen met een handicap en chronische ziekte. Dit was een mijlpaal. Een kans voor een samenleving waarin toegankelijkheid en participatie niet langer de eenzame strijd zijn van mensen met een beperking.” Maar over de uitvoering van het verdrag is Troost teleurgesteld. “We zijn in beeld. Maar daarmee houdt het ook op. Toegankelijkheid is om te huilen, bouwbesluiten zijn nog niet eens aangepast, mensen werken onder het minimum. Gelijke behandeling is ver te zoeken. Het gaat zo verdomd langzaam.”

“We moeten uit dat medische hokje. We zijn geen zorgobjecten”

Beperkte blik

Dat het een enorm gevecht is om vanuit mensenrechten een gelijke positie met dito rechten te verwerven, weet Troost na ruim 48 jaar belangenbehartiging en vijftig botbreuken als geen ander. Hij mist een visie, of bijvoorbeeld een gehandicapten effectrapportage. “Er is een veel te beperkte blik op mensen met een handicap, omdat we onder het ministerie van VWS vallen. We moeten uit dat medische hokje. We zijn geen zorgobjecten. Inclusie en toegankelijkheid van voorzieningen hebben toch niets met ‘zorg’ te maken?”

Jan Troost gaat energiek door met zijn doel: de samenleving toegankelijk maken zodat iedereen op een gelijkwaardige manier kan meedoen. Geduld, relativiseringsvermogen en humor helpen hem daarbij. “Ik heb geluk gehad dat ik al vroeg geleerd heb uit het leven te halen wat eruit te halen valt en grenzen op te zoeken. Dat geeft een enorme power.”

Zie ook: www.troostoverleven.nl

 Tekst: **Pien Heuts**

Onderwijs laten aansluiten bij de praktijk

Samen werken aan vernieuwing zorgonderwijs

Tekst: **Marthijn Laterveer**

Goed en aantrekkelijk zorgonderwijs is een voorwaarde voor vernieuwing van de zorg. Daarom zijn zorgorganisaties binnen de beweging Radicale vernieuwing verpleeghuiszorg actief bezig met vernieuwing van het zorgonderwijs. Zorg- en onderwijsorganisaties ontmoeten elkaar om inspiratie op te doen en samen problemen te bespreken. Ook zal in de loop van 2021 een vakschool van start gaan.

Zorgorganisaties binnen de beweging Radicale vernieuwing verpleeghuiszorg vinden goed onderwijs van groot belang. Zij merken dat vernieuwing van het zorgonderwijs een voorwaarde is om de zorg te kunnen vernieuwen en verbeteren. Veel opleidingen zijn nogal medisch georiënteerd. Terwijl er in de verpleeghuiszorg veel kennis nodig is over hoe het bijvoorbeeld is om te leven met dementie. Juist aandacht voor de menselijke kant maakt de opleiding en het werken in het verpleeghuis aantrekkelijk. Ook zijn veel opleidingen erg theoretisch en ingericht op een

manier die mensen van nu minder aanspreekt. Bovendien zijn de opleidingen te algemeen. Terwijl er specifieke kennis nodig is over bijvoorbeeld Huntington en Korsakov. Met de krapte op de arbeidsmarkt is het extra belangrijk om aantrekkelijke praktijkgerichte opleidingen te bieden. Daarom hebben de zorgorganisaties binnen de beweging radicale vernieuwing de handen ineen geslagen. Zij willen met elkaar en ook samen met de scholen zorgen voor aantrekkelijke opleidingen. Waardoor mensen graag zo'n opleiding volgen en vervolgens met plezier in het verpleeghuis of de zorg thuis werken.

“Bij de nieuwe vakschool zal leren zoveel mogelijk op de werkplek plaatsvinden”

Samen leren

De zorgorganisaties binnen de beweging Radicale vernieuwing verpleeghuiszorg willen met elkaar en met betrokken onderwijsinstellingen goede ideeën uitwisselen. Om zo het onderwijs beter aan te laten sluiten bij de praktijk. Dat doen zij door een netwerk te vormen van

Zorg- en onderwijsorganisaties vormen een netwerk om de vernieuwingsdroom te realiseren.

zorg- en onderwijsorganisaties. Periodiek komen zij bij elkaar om samen te werken aan de droom van radicale vernieuwing. Het netwerk staat open voor nieuwe partners.

Vakschool

Daarnaast werkt de beweging Radicale vernieuwing verpleeghuiszorg aan de oprichting van een vakschool. Daarbij gaat het om zowel mbo- als hbo-onderwijs. Het idee daartoe is afkomstig van Mieke Hollander, die nauw aan de radicale vernieuwingsbeweging verbonden is. Mieke is samen met de beweging bezig om de vakschool voor te bereiden. Het woord school roept al snel het beeld op van een groot nieuw instituut. Dat is niet de bedoeling. Er is bijvoorbeeld geen groot gebouw. De kern is dat de zorgorganisaties uit de radicale vernieuwingsbeweging samen bepalen wat zij nodig hebben van het onderwijs. Dan gaat het bijvoorbeeld om wat leerlingen leren, maar ook om wie er lesgeven. Zoals een wondverpleegkundige van de zorgorganisaties zelf. Of een bewoner die vertelt wat het betekent om met dementie te leven. Of een ambtenaar van het ministerie die zijn licht laat schijnen over het zorgsysteem. Met ruimte voor lokaal maatwerk. Dat alles in nauwe samenwerking met ROC's en hogescholen die daar aan

willen meewerken. De opleidingen binnen de vakschool zijn praktijkgericht. Leren vindt zoveel mogelijk op de werkplek plaats. Er is alle ruimte om nieuwe manieren van leren uit te proberen. De leerlingen krijgen aan het einde van hun opleiding een landelijk erkend diploma. De planning is dat de vakschool in de loop van 2021 van start gaat.

Meedoen

Bij de onderwijsvernieuwing is de droom van radicale vernieuwing leidend. Namelijk dat het in de (verpleeghuis)zorg gaat om de relatie tussen bewoners, naasten en medewerkers. De beweging radicale vernieuwing en daarbinnen het actieteam Radicale vernieuwing zorgonderwijs staan open voor nieuwe organisaties. Van belang daarbij is dat organisaties alles in het werk willen stellen om relationele zorg in de praktijk te brengen. En vanuit die motivatie zorg en onderwijs naadloos op elkaar willen laten aansluiten. Heb je belangstelling? Kijk dan op www.radicalevernieuwing.nl/onderwijs Mailen kan ook naar radicalevernieuwing@loc.nl of telefonisch via 030 207 40 67

Marthijn Laterveer is coördinator LOC Waardevolle zorg.

Vernieuwingsbeweging op volle toeren

Eerste online Landelijke Inspiratieweek succes

Tekst: **Douwe Dronkert**

Het was spannend: hoeveel mensen uit de zorg zouden te midden van de coronasituatie deelnemen aan de online Inspiratieweek van Radicale vernieuwing verpleeghuiszorg? Het blijken er evenveel als bij de Inspiratiedagen in het congrescentrum. Ook de sfeer zit er goed in en nieuwe vormen van uitwisselen en inspiratie blijken voor herhaling vatbaar.

Het is af en toe wel even improviseren met de techniek, maar in de evaluatie is ook te lezen dat mensen daar begrip voor kunnen hebben. Het is voor iedereen een nieuwe situatie; zelfs het ontmoeten van andere vernieuwers tijdens de lunch ging nu online. Net als bij het vernieuwen van de verpleeghuiszorg zelf, wordt ook bij het organiseren van deze week steeds duidelijk dat als je je met anderen richt op mogelijkheden en wat mensen graag willen, er veel meer kan dan gedacht. De 27 online sessies worden verzorgd door 43 sessiebegeleiders en zijn onderverdeeld in vier thema's.

- 1) Wat voor bewoners en naasten van waarde is in beeld brengen en faciliteren.
- 2) Onderzoeken naar de vernieuwing.
- 3) Actieteams in onze beweging en
- 4) Informatie over radicale vernieuwing. Het merendeel van de sessies is online terug te kijken (www.radicalevernieuwing.nl).

RVV Late Night

Ook nieuw dit jaar is de RVV Late Nightshow. Met elke avond allerlei mensen uit de beweging aan tafel. Gezamenlijk worden aan de hand van praktijkvoorbeelden hoogte- en dieptepunten van elke inspiratiedag besproken. Alle shows met speciale filmpjes, verhalen en muziek zijn terug te kijken (www.radicalevernieuwing.nl/latenight).

“De waarde(n) van bewoners, naasten en medewerkers worden steeds vaker het uitgangspunt”

De beweging is steeds meer een beweging van mensen in de zorg zelf.

Verbreiding

Steeds meer mensen uit de deelnemende zorgorganisaties, zorgkantoren, IGJ en VWS en allerlei relaties in het land raken actief betrokken bij de vernieuwingspraktijken. Zo zien we elke Landelijke Inspiratiebijeenkomst dat er in de zorgorganisaties weer nieuwe mensen actief betrokken zijn geraakt. En dat een vaste kern binnen organisaties verder betrokken en enthousiast raakt. Ook nodigen de deelnemende organisaties steeds nieuwe collega's en relaties uit voor de Inspiratiebijeenkomsten: uit alle functies en rollen in en rondom het verpleeghuis. Want als je de waarde(n) van bewoners, naasten en medewerkers steeds uitgangspunt wilt laten zijn raakt dat iedereen.

Niet alleen een groeiend aantal mensen in deelnemende organisaties raakt zo op de hoogte en geïnspireerd door de mogelijkheden van die ambitie. Ook geïnteresseerde mensen en organisaties die nog niet deelnemen worden actief betrokken.

Deuren standaard open, tenzij

Verbreiding is ook te zien bij actieteams in de beweging. In aanvulling op de vernieuwing in de verpleeghuizen zelf hebben deelnemende organisaties eind 2019 besloten samen een boost te willen geven aan de beweging

door het starten van een aantal bestuurlijke leernetwerken en actieteams rond actuele thema's. Intussen zijn er al weer nieuwe actieteams gestart. En actieteams groeien ook. 'Vrijheid en veiligheid voor het levensgeluk van cliënten' begon met veertien deelnemende organisaties - elk vertegenwoordigd door zo'n twee mensen. Na het betrekken van ieders cliëntenraad, zijn er nu ook meer medewerkers uit de deelnemende verpleeghuizen actief geworden. Zoals in de werkgroepen die opgericht zijn. In elke werkgroep wordt gewerkt aan hoe je steeds kunt kijken wat vrijheid en veiligheid voor bewoners en naasten betekent voor een specifiek aspect van de zorg in relatie tot de Wet zorg en dwang. In de werkgroep 'Insluiting' onderzoekt een aantal verpleeghuizen of het de norm kan worden 'dat de deuren standaard open zijn, tenzij'. Nu is de norm veelal nog dat deuren gesloten zijn, behalve voor de bewoners die een eigen mogelijkheid hebben gekregen om naar buiten te gaan. En zo wordt er op nog veel meer fronten steeds meer gewerkt aan het vooropstellen van wat ertoe doet voor de mensen om wie het gaat.

Zie ook het artikel op pagina 34.

Douwe Dronkert organiseert betrokkenheid voor LOC.

Publicatie Radicale vernieuwing verpleeghuiszorg

Vernieuwingsbeweging wordt steeds sterker

Tekst: **Douwe Dronkert**

Uit de verhalen van vernieuwers blijkt dat in het afgelopen jaar - ondanks de coronasituatie - de actieve inzet van deelnemers in de landelijke beweging Radicale vernieuwing verpleeghuiszorg groter is geworden. Goed nieuws voor iedereen met de droom dat de zorg weer om mensen draait.

Twee keer per jaar organiseert de door LOC ondersteunde vernieuwingsbeweging een voortgangsbijeenkomst. Daarbij zijn alle deelnemende organisaties aanwezig net als LOC Waardevolle zorg en het ministerie van VWS (partner van de beweging). Tijdens de bijeenkomsten wordt teruggekeken naar de resultaten en impact van de beweging in het laatste half jaar en deelnemers bepalen agendapunten voor het volgende half jaar. Omdat iedereen in de beweging een actieve rol heeft, wordt tijdens de bijeenkomst ook besproken wie de ideeën voor het vervolg oppakt en omzet in concrete acties. Hiervoor

kunnen bestaande actieteams verder benut worden of nieuwe actieteams gevormd.

Tijdens de laatste voortgangsbijeenkomst in oktober vertelden de deelnemers dat zij de verbindingen in het netwerk ervaren als inspirerend en leerzaam.

Landelijke actieteams

Uit de verhalen bleek dat in het afgelopen half jaar - ondanks de coronasituatie - de actieve inzet van deelnemers in de landelijke beweging groter is geworden. Naast hun inzet voor radicale vernieuwing in de eigen organisatie, neemt een toenemend aantal mensen uit de verschillende deelnemende zorgorganisaties bijvoorbeeld actief deel in actieteams. Actieteams zijn gericht op het verder brengen van vraagstukken, mogelijkheden en dilemma's die van belang zijn gebleken om radicaal te kunnen vernieuwen. Door op deze manier naast de vernieuwing in de eigen organisatie

“De vernieuwingsdroom wordt meer en meer werkelijkheid”

ook op landelijk of regionaal niveau krachten te bundelen werken deelnemers op verschillende niveaus aan de beweging ‘van regels naar relaties’.

Het programma was zo opgesteld dat alle actieteams een kort inzicht konden geven in de voortgang die zij maken. De laatste stand van zaken per actieteam is te volgen via www.radicalevernieuwing.nl. Op de startpagina vind je de thema’s waar de actieteams zich voor inzetten met achtergrondartikelen, blogs, praktijkvoorbeelden en publicaties.

Radicale vernieuwing en technologie

Deelnemer De Leyhoeve heeft het initiatief genomen om een nieuw actieteam te starten: Radicale vernieuwing en technologie. Elly van der Wijk, coördinator Radicale vernieuwing verpleeghuiscare bij De Leyhoeve, merkt dat technologie vaak vooral wordt bekeken vanuit wat er technisch mogelijk is. Zij zou graag kennis en ervaring willen uitwisselen en elkaar willen helpen met de vraag: welke technologie draagt bij aan de visie van Radicale vernieuwing verpleeghuiscare? In een van de bestuurlijke leernetwerken binnen de beweging is dit ook een inspirerend thema van gesprek geweest. De volgende organisaties hebben ook interesse om deel te

nemen in dit actieteam: ‘t Zorghuus, Carintreggeland, Woonzorggroep Samen, Sensire, en Mijzo. De andere organisaties in het netwerk zullen worden benaderd met de vraag of zij ook belangstelling hebben.

Overzichtspublicatie

De beweging Radicale vernieuwing verpleeghuiscare begon begin 2017 met een groep enthousiastelingen. Zij hadden een gezamenlijke droom en wilden laten zien dat die werkelijkheid kan worden. Ze wilden dat het in de zorg weer om mensen draait. Ze zijn hard aan het werk gegaan om dat te bereiken. Inmiddels werken ze met 23 zorgorganisaties, verspreid over het land, dagelijks aan deze droom die meer en meer werkelijkheid wordt. Naar verwachting eind 2020 verschijnt de nieuwe publicatie ‘Zicht op vernieuwing 4’ waarin zichtbaar gemaakt wordt hoe er aan de vernieuwing gewerkt wordt. De publicatie bevat veel verhalen over ingrediënten die vitaal blijken om duurzaam aan deze verandering te kunnen werken. Houd de media/nieuwsbrief van Radicale vernieuwing in de gaten (www.radicalevernieuwing.nl/nieuwsbrief).

Douwe Dronkert organiseert betrokkenheid bij LOC.

Oproep cliëntenraden bij te springen

“Juist nu is contact met achterban belangrijk”

Tekst: **Pien Heuts**

De zorg in verpleeghuizen staat onder druk, weet LOC-vrijwilliger Tjeerd Lont. Niet alleen een structureel tekort aan zorgpersoneel, ook uitval en ziekteverzuim door het coronavirus, maken de situatie in de ouderenzorg nijpend. “Als cliëntenraden kunnen we lokaal bijspringen en voor extra handen zorgen. Daardoor houden we ook contact met de achterban.”

Tjeerd Lont is namens LOC regionaal contactpersoon voor cliëntenraden in Friesland en Groningen. Hij heeft met veel cliëntenraden lijntjes en organiseerde regionale netwerkbijeenkomsten - in de pre-coronatijd. Ook is hij vicevoorzitter van de centrale cliëntenraad van de KwadrantGroep, een grote organisatie in de ouderenzorg in Friesland. Bovendien is Lont lid van het Adviesforum van LOC en van de Expertpool Zorggeld.

“Alleen door contact te hebben met cliënten en naasten weten we wat er speelt”

Juist in deze tijd is het belangrijk dat we als cliëntenraden ons werk aan de basis kunnen blijven doen, zegt hij. “Alleen door contact te hebben met cliënten en hun naasten, weten we wat er speelt in verpleeg- en verzorgingshuizen. Wat mensen nodig hebben. Vanwege corona staat dat basale contact tussen cliëntenraden en de bewoners onder druk. Veel raden overleggen digitaal met elkaar en zijn minder of niet aanwezig op de werkvloer. Terwijl achter de deuren veel leed en eenzaamheid is.”

Inspelen op wensen

Lont roept cliëntenraden op de mouwen op te stropen en op lokaal niveau hand- en spandiensten te verrichten. Binnen de mogelijkheden van de restricties die er door corona zijn. “Ik hoor geluiden van cliëntenraden die bijspringen bij het geven van eten of de koffie, met bewoners gaan wandelen of helpen

Foto: Sallai Photography

Tjeerd Lont: “Veel raden overleggen digitaal en zijn nu minder op de werkvloer.”

bij activiteiten. Het mes snijdt zo aan twee kanten. Enerzijds kunnen we het zorgpersoneel dat nu met veel kunst- en vliegwerk zorg verleent ontlasten. Anderzijds hebben we als raden op die manier tóch contact met bewoners en naasten. En kunnen we inspelen op hun wensen en behoeften. Cliëntenraden moeten juist nu laten zien dat ze meer doen dan vergaderen.”

Een-op-een contact

Bij ‘zijn’ Kwadrantgroep ziet Tjeerd Lont hoe essentieel juist nu het contact met de achterban is. “Een-op-een contact met bewoners of familie is zo belangrijk; dan zie en hoor je wat er werkelijk speelt. Dat is ook de kern van de LOC-visie Waardevolle zorg. Persoonsgerichte zorg die mensen in staat stelt het leven te leiden dat zij willen leiden. Ook nu.”

Creatieve oplossingen

Cliëntenraden kunnen bijspringen bij de eigen zorgorganisatie, maar Lont wijst ook op het initiatief extrahandenvoordezorg.nl. Via deze website kunnen mensen die tijdelijk willen bijspringen in de zorg zich melden. Zorgorganisaties die als gevolg van corona extra hulp nodig hebben, doen op deze plek een oproep.

Vraag en aanbod worden op deze manier aan elkaar gekoppeld. Zo nodig krijgen mensen een training. Tjeerd Lont roept cliëntenraden op mee te doen aan dit soort creatieve oplossingen. “Via LOC kunnen we onze ideeën en initiatieven onderling delen en van elkaar leren. Met elkaar en voor elkaar.”

Oproep

Heb jij of heeft je raad belangstelling om ook zelf aan de slag te gaan, of anderen te mobiliseren? Neem contact op met je locatiemanager en ga na op welke manier je zelf kunt bijdragen of voor welke hulp je mogelijk andere netwerken kunt aanboren. Wil je je breder inzetten en hand- en spandiensten verrichten, kijk dan op www.extrahandenvoordezorg.nl

LOC is benieuwd naar ervaringen en initiatieven van cliëntenraden. Wil je een voorbeeld delen, ga dan naar www.clientenraad.nl/praat-mee

LOC ondersteunt Zorggroep Tangenborgh bij nieuwe Wmcz

“We staan in open verbinding met elkaar”

Tekst: **Tiske Boonstra**

Wat heb je als cliëntenraad en zorgorganisatie eigenlijk aan LOC? Welke ondersteuning is mogelijk en hoe draagt deze bij aan effectieve invloed van cliënten op de zorg die zij krijgen? Kortom hoe draagt LOC in samenwerking met cliëntenraden en zorgorganisaties bij aan passende medezeggenschap? LOC-adviseur Tiske Boonstra vertelt over haar adviestraject bij Zorggroep Tangenborgh.

Cliëntenraden hebben vaak verschillende wensen. De ene wil graag dat LOC meedenkt over bijvoorbeeld een bepaald advies(recht), begroting of over een verschil van inzicht over de medezeggenschap. De andere raad wil graag begeleiding bij het opstellen van juiste en passende afspraken met het management of bij een langdurig adviestraject. Omdat LOC veel kennis en expertise in huis heeft, kunnen we aansluiten bij verschillende wensen en behoeften. En maatwerk bieden. Daarnaast zorgt de netwerkfunctie van LOC ervoor dat we ervaringen bij elkaar kunnen brengen om zodoende van elkaar te leren.

Langdurige samenwerking

Met Zorggroep Tangenborgh, gespecialiseerd in ouderenzorg in de regio Emmen, heb ik als LOC-adviseur, inmiddels een langdurige samenwerkingsrelatie opgebouwd. In eerste instantie heb ik de organisatie

en de centrale en lokale cliëntenraden bijgestaan bij het ontwikkelen van een visie op de medezeggenschap - de basis voor goede samenwerking. Hoe zorg je dat organisatie en medezeggenschap op elkaar aansluiten? Ook hebben we gekeken naar het op de juiste manier inrichten van cliëntenraden binnen de organisatie. Zodat medezeggenschap de juiste plek en borging binnen het geheel krijgt.

Effectieve invloed

Vanwege de uitvoering van de nieuwe Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen (Wmcz 2018) vroeg Tangenborgh LOC om advies bij het maken van nieuwe afspraken tussen zorgorganisatie en medezeggenschap. Omdat Tangenborgh meerdere locaties en dus meerdere lokale cliëntenraden heeft, is het belangrijk duidelijke afspraken te hebben, zodat de medezeggenschap goed

“Elke cliëntenraad heeft andere wensen. LOC biedt begeleiding op maat”

Hoe kunnen afspraken over medezeggenschap optimaal bijdragen aan verbetering van de zorg?

kan werken. Afspraken die de verschillende niveaus met elkaar verbinden en afspraken die effectieve invloed mogelijk maken. Invloed waarvan de cliënten het effect, de meerwaarde van medezeggenschap in de praktijk, terugzien.

Werkgroep gevormd

Met de raden en de zorgorganisatie hebben we gekeken wat er nodig was om tot nieuwe afspraken te komen. De bestuurssecretaris, de centrale cliëntenraad en leden van de lokale raden hebben samen met LOC een werkgroep gevormd om de juiste documenten voor te bereiden. Denk hierbij aan de medezeggenschapsregeling en het huishoudelijk reglement. Samen met brancheorganisaties heeft LOC vooruitlopend op de komst van de nieuwe wet hiervoor modellen ontwikkeld. Zodat niet iedereen het wiel opnieuw hoeft uit te vinden.

Bij Tangenborgh was het dus zaak om te kijken hoe je de landelijke wettelijke kaders passend kunt maken voor de eigen situatie. Als LOC-adviseur denk ik daarover mee, beantwoord vragen over de wet, schets gevolgen van bepaalde keuzes en hoe afspraken optimaal kunnen bijdragen aan verbetering van de zorg voor cliënten. Daar gaat het immers om. Vragen die aan de orde kwamen waren bijvoorbeeld: wie doet wat als centrale raad in samenwerking met de lokale raden? Heb je met deze nieuwe documenten (medezeggenschapsregeling en huishoudelijk

reglement) de juiste basis om te doen wat je in de praktijk met elkaar wilt doen?

Goede afstemming

Na meerdere keren op locatie met de werkgroep (door coronamaatregelen meermaals in de ruime lokale kerk) de concept-documenten doorlopen te hebben, hebben we deze voorgelegd aan de lokale raden. Op deze manier werd een juiste balans tussen eenduidigheid en lokale kleur mogelijk. In goede afstemming zorg je zo ook dat taken onderling goed verdeeld zijn en het werk van de cliëntenraad behapbaar blijft. Ook daar denkt LOC over mee.

Na het opstellen van de juiste documenten is de relatie tussen LOC met de cliëntenraden en zorgorganisatie van Tangenborgh niet voorbij. We staan in blijvende open verbinding met elkaar om samen na te denken, te sparren en creatief te kijken naar waardevolle medezeggenschap. Want alleen samen kun je waardevolle zorg mogelijk maken.

Zie ook de rubriek Vraagbaak op pagina 48.

Meer informatie over de dienstverlening van LOC zie www.clientenraad.nl

Tiske Boonstra is als adviseur en trainer verbonden aan LOC.

Terugblik Week van de Medezeggenschap 2020

Cliëntenraden enthousiast over online evenement

Tekst: **Willeke Krijgheld**

De allereerste online Week van de Medezeggenschap van, met en voor LOC-cliëntenraden was een groot succes. Vanuit alle hoeken van het land logden begin oktober honderden cliëntenraadsleden, ondersteuners en andere geïnteresseerden in om deel te nemen aan tal van workshops, webinars, gesprekken en interviews. Deelnemers gaven het online evenement een dikke pluim met een 7.6.

De aanhoudende coronaperikelen maakten dat LOC dit jaar de zo gewaardeerde ontmoetingen en uitwisseling tussen cliëntenraden op andere wijze moest organiseren. Het begon allemaal met een enthousiaste kreet van LOC-coördinator medezeggenschap Thom van Woerkom: “Laten we er dan een week van maken - online.” En zo geschiedde: van 5 tot en met 9 oktober was de eerste Week van de Medezeggenschap een feit.

Binnen enkele maanden een dergelijk grootschalig, divers én veelzijdig interactief online evenement op touw zetten, bleek pionierswerk. Dat maakte het extra spannend hoe het zou verlopen. Natuurlijk waren er enkele technische mankementen en misten we de praatjes bij de koffie, maar grosso modo verliep de week boven verwachting. Deelnemers waren enthousiast over de voordelen van het vanuit huis inloggen op voor hen interessante onderwerpen, op voor hen passende tijdstippen.

Even iets anders dan corona

De hele week konden deelnemers zich onderdompelen in alle denkbare thema's die met medezeggenschap te maken hebben. Sommige sessies waren meer technisch van aard, andere gingen juist dieper in op een inhoudelijk thema of op ervaringen uit de praktijk. “Prettig om even met andere materie bezig te zijn dan met corona”, zo reflecteerde een van de deelnemers. Al kwam ook juist dát gespreksonderwerp geregeld voorbij tijdens het uitwisselen van concrete ervaringen en ‘lessons learned’.

Samen voor waardevolle zorg

Los van alle wettelijke bepalingen, rechten en plichten die in de workshops, interviews en webinars aan de orde kwamen, werden deelnemers tijdens iedere sessie uitgedaagd om telkens weer terug te gaan naar de kern: “Wat het gesprek of het onderwerp ook is, stel altijd

“LOC zet cliëntenraden ook in 2021 in het zonnetje door samen met hen de medezeggenschap te vieren”

De week was doordeesemd van de gezamenlijke opdracht om medezeggenschap te versterken.

de vraag: wat is hiervan het effect op cliënten?“ De week was doordeesemd van de gezamenlijke opdracht om medezeggenschap door, met en voor mensen die zorg en ondersteuning nodig hebben te versterken. Zodat hun stem gehoord wordt, zij de zorg krijgen die ze nodig hebben en die aansluit bij wat voor hen van waarde is. Zodat zij daarmee zoveel mogelijk het leven kunnen leiden zoals zij dat wensen. Zo strijden we samen voor waardevolle zorg.

Promotie binnen eigen organisaties

Verschillende cliëntenraden gebruikten de Week van de Medezeggenschap om ook medezeggenschap binnen hun eigen organisatie onder de aandacht te brengen. En zo anderen enthousiast te maken om ook de stem van cliënten te versterken. Een paar leuke voorbeelden vind je op het platform via www.loc.nl/wvdm-promotie

Volgend jaar weer

Op de vraag aan deelnemers hoe ze het zouden vinden als de Week van de Medezeggenschap jaarlijks terugkeert, antwoordde men bijna unaniem positief. Dat is voor LOC een bevestiging om van de Week van de Medezeggenschap een jaarlijks terugkerend evenement te maken. Voor nu bedanken we iedereen voor de waardevolle bijdragen, inbreng en uitwisseling tijdens deze week. Medezeggenschap doen we samen!

Een van de deelnemers liet na afloop van de week weten:

“Ik heb heel veel geleerd: ik ben er helemaal ingedoken deze week. Voor mij was het echt een studieweek. Ik kan hiermee aan de slag en heb veel informatie die ik kan delen met de rest van de raad. Tijdens een van de workshops heb ik gezegd: ‘Als cliëntenraden hebben we een beetje energie nodig.’ Die heb ik precies gekregen. Ik wil iedereen bedanken, voor hun input en ervaringen.”

Terugkijken

Veel sessies die tijdens de Wvdm plaatsvonden zijn (op aanvraag) terug te kijken. Voor leden van LOC is dit gratis, andere betrokkenen kunnen een aantal activiteiten tegen een geringe vergoeding bekijken. Via www.loc.nl/wvdm-verslagen zijn verslagen van de Wvdm te vinden en terug te lezen.

Willeke Krijgheld houdt zich bezig met algemene dienstverlening binnen LOC.

Behoud de menselijkheid in de zorg

Te veel nadruk op financiën, technologie en tekorten

Tekst: **Douwe Dronkert**

Technologie wordt steeds vaker gepresenteerd als oplossing voor problemen in de zorg. Het onderliggende idee: zorg wordt alsmaar duurder en er is niet genoeg geld en personeel. Maar klopt dat wel? Door eenzijdige focus op financiën en tekorten blijven menswaardige oplossingen veelal buiten beschouwing. Kunnen we de focus verleggen naar oplossingen die allereerst uitgaan van wat mensen graag willen?

De economische bril van waaruit er veelal naar de zorg gekeken wordt, maakt dat schaarste steeds de basis is van de aanbevelingen die worden gedaan. En dat heeft verstrekken gevolgen voor hoe we zorg organiseren. Dit is het eerste deel in een serie artikelen waarin we gaan proberen om anders te kijken naar de problemen in de zorg en mogelijke oplossingen. Oplossingen waarbij we de mens steeds centraal stellen, of dat nu de

bewoner, een naaste of een medewerker is. Zodat we de menswaardigheid in de zorg blijven koesteren.

Mens en zijn waarden uitgangspunt

Ernstige inperking van de keuzevrijheid is een gevolg van technologisering in de zorg. En dat is niet wat mensen willen. In het rapport van de commissie Bos (zomer 2020) is sprake van het uitgangspunt ‘digital first’: “Geef ouderen de ondersteuning die zij nodig hebben om hun weg te vinden in de digitale wereld. En bied pas als het echt niet anders kan een niet-digitaal alternatief.” Cliëntenraden hebben in hun reactie op het rapport duidelijk aangegeven dat er nog steeds veel mensen zijn die niet met technologie overweg (zullen) kunnen of die dat ook gewoon niet willen. Zij moeten dus zelf kunnen bepalen wat zij willen. Dat is ook het uitgangspunt van de LOC-visie op Waardevolle zorg: de mens en zijn waar-

“Gaan we vooral uit van gebreken in het systeem of van wat mensen willen?”

De mens en zijn waarden moeten centraal staan, niet het systeem.

den staan centraal, niet het systeem. De boodschap van cliëntenraden en LOC is dan ook al jaren dat systemen dienend moeten zijn aan mensen en niet andersom.

Zorg als magneet

De inzet van technologie in de zorg moet onder meer het probleem van de personeelstekorten oplossen. Het opmerkelijke van dit probleem is dat het zich al jaren voordoet en dat er niet fundamenteel naar oplossingen is gezocht. Het is eerder andersom; in de zorg worden maatregelen genomen, waardoor het voor steeds

Inmiddels zijn er ook steeds meer goede voorbeelden te vinden waar beleidsmakers hun voordeel mee kunnen doen, zoals in de LOC-initiatieven Radicale vernieuwing verpleeghuiszorg en Radicale vernieuwing zorgonderwijs. Daar is specifieke aandacht voor bijvoorbeeld: het zien van en ruimte geven aan medewerkers en voor hoe je steeds de waarde(n) van cliënten voorop kunt stellen.

minder mensen aantrekkelijk is geworden om er te gaan werken. Denk aan hoge werkdruk, terwijl de waardering en de salariëring van mensen in de zorg laag is. Dat staat haaks op redenen die mensen hebben om een bepaald beroep te kiezen, zoals: goede werkomstandigheden, (maatschappelijke) waardering (zoals ook een passend salaris), je gezien voelen en daardoor het beste van jezelf kunnen geven.

Deze waarde(n) zijn vaak nog niet het uitgangspunt. Productie, roosters, regels, protocollen en routines staan vaak voorop. En zorgmedewerkers laten al jaren weten dat zij hieronder gebukt gaan. Het is dan ook veelzeggend dat zelfs in coronatijd een structureel hogere financiële waardering moeilijk bespreekbaar is. Welk signaal geef je daarmee als politiek af aan mensen die potentieel van waarde kunnen zijn voor een baan in de zorg?

Hoe anders zou het kunnen zijn als de zorg zo aantrekkelijk is, dat mensen daar als vanzelf graag zouden werken? We hebben hierboven al beschreven hoe je dat voor elkaar zou kunnen krijgen. Maar er zijn ook nog andere manieren te bedenken. Zo zijn er in onze samenleving de komende jaren

steeds meer mensen die met pensioen gaan (de naoorlogse generatie). Onder hen zijn er talloze mensen die een leven lang kennis, werk- en levenservaring hebben opgedaan. Stel je voor dat we tijd en geld vrijmaken om hen te betrekken bij de zorg. Dat kan ter ondersteuning van de zorg zijn, of op heel andere plekken in de zorgorganisatie. En steeds vanuit het heel aantrekkelijke doel: samen bijdragen aan een waardevol leven voor bewoners. En aan waardevol werken voor iedereen in de zorg. Door op deze manier naar de zorg en haar plek in de samenleving te kijken, creëer je wat je een 'waardengemeenschap' zou kunnen noemen. Maar wat daarvoor nodig is, is dat we de aandacht verleggen van problemen, moeite, schaarste en beperkingen naar mogelijkheden en oplossingen die écht bijdragen aan de menswaardigheid van de zorg.

Diepgaand onderzoek nodig

Zo is het dus de vraag: is er *werkelijk* niet genoeg personeel voor de zorg? Zijn er werkelijk onvoldoende mensen die graag hun steentje zouden willen bijdragen? Of is dat alles er misschien wel, maar ligt het aan hele andere zaken dat de zorg steeds blijft kampen met tekorten?

Dat is een vraag die diepgaand onderzocht moet wor-

den. Want pas als je meer inzicht hebt in het antwoord daarop, dan weet je of het écht noodzakelijk is dat je mensen hun keuzevrijheid ernstig inperkt door de zorg te 'ontmenselijken'.

Fundamenteel anders kijken zoals hierboven beschreven vraagt iets van de samenleving. En vooral ook van beleidsmakers. Want oplossingen worden vooral gezocht in bestrijding van symptomen (tekorten), in plaats van eerste te kijken naar het fundament (de waarde van de zorg).

Door te kijken naar die waarde(n) - dat waar het ons uiteindelijk om gaat in de zorg - kun je tijd, aandacht en geld uit laten gaan naar structurele oplossingen. En dat is cruciaal, willen we zorg waardevolle zorg laten zijn.

Geldstroom

Natuurlijk is hier de tegenwerping vaak dat dat geld er niet is. Toch is ook dat niet zonder meer waar. Er is geen gebrek aan geld voor het faciliteren van zulke wezenlijke veranderingen áls je daarvoor wilt kiezen. Dat blijkt ook uit onderzoek. In volgende afleveringen gaan we daar verder op in.

Dit is het eerste deel van een serie.

Douwe Dronkert organiseert betrokkenheid voor LOC.

Landelijk congres cliëntenraden

Terugblik congres over verpleeghuisczorg.
www.waardigheidentrots.nl

Ervaringsdeskundige cliëntencommissie

“Rob zit in onze cliëntencommissie in Haarlem. Jaren geleden zat hij er zelf in de opvang. ‘Je hebt de ervaring, dus ik kan makkelijk tegen die jongens zeggen hoe het zit. Kijk, zo werkt het, daar en daar moet je zijn, zo regel je dit, zo pak je dat aan.’ #weekvandemedezeggenschap”

Hvo-Querido

www.loc.nl/clientcommissie

Cliëntenraadsleden in RVV Late Nightshow

Door in de cliëntenraad met elkaar te praten over de manier van samenwerken, voorkom je problemen. LOC Jeugd maakte met cliënten en ondersteuners cliëntenraden een stappenplan voor een ‘Gedragscode’:

LOC Jeugd

www.loc.nl/insta-code

‘Publicatie opzetten cliëntenraad’

Voor jongeren en ouders:

LOC Jeugd

www.instagram.com/locjeugd

“Kennis in organisatie over medezeggenschap essentieel”

Ruim 1300 cliëntenraden in zorg en welzijn behartigen de belangen van mensen die zorg nodig hebben. LOC ondersteunt hen daarbij met trainingen, cursussen, adviezen, netwerkbijeenkomsten en allerlei andere diensten. In de rubriek cliënt & raad vertellen cliëntenraadsleden over hun werk, onderliggende motivaties en de wederzijdse versterking met LOC. Aan het woord: Wilma Oebeles (43), voorzitter van een cliëntencommissie en lid van de cliëntenraad van GGZ Drenthe.

GGZ Drenthe ondersteunt ouderen, volwassenen, jongeren en kinderen bij psychische en psychiatrische problemen vanuit acht locaties. Het hoofdkantoor staat in Assen. Om medezeggenschap vorm te geven zijn er zeven lokale cliëntencommissies en één cliëntenraad.

Wanneer ben je lid geworden van de cliëntenraad?

“Tijdens een Zingevingsfestival van GGZ Drenthe in de zomer van 2017 bezocht ik de informatiestand van de cliëntenraad. Ze zochten naar nieuwe leden voor de cliëntencommissie. Na een paar gesprekken en het bijwonen van een vergadering werd ik lid en volgde in dat najaar meteen de cursus Medezeggenschap van LOC.”

Wat is je huidige taak?

“Ik ben voorzitter van de cliëntencommissie van twee locaties voor ambulante zorg in Emmen. Als afgevaardigde ben ik ook lid van de algemene cliëntenraad van GGZ Drenthe.

Ik ondervind veel hindernissen in de samenleving die ik door mijn autisme niet zelf kan oplossen. Mijn hulpverlener en ambulante begeleider ondersteunen mij om voor mezelf op te komen. Mijn werk voor de cliëntenraad en -commissie kan ik alleen doen met een ondersteuner, die meekijkt, meedenkt en ondersteunt waar nodig. Het is vrijwilligerswerk maar het is niet vrijblijvend. Met passie, kennis en kunde zet ik me met de andere leden in voor het welbevinden van cliënten en de kwaliteit van behandelingen en verblijf.”

Wat motiveert je om je voor cliënten in te zetten?

“Mij vallen dingen op, zoals wachtkamers die niet prikkelarm zijn voor mensen met autisme. Ik ben dan gedreven om dat over te brengen naar de organisatie. In de wandelgangen stellen mensen mij de meest uiteenlopende vragen. Ik vind het fijn een luisterend oor te bieden.

Ik ben een trotse moeder van een zoon van 19 jaar. Hij is een intelligente jongeman en het syndroom van Asperger weerhield hem niet van een studie farmaceutische wetenschappen. Omdat hij er niet aan toe was op kamers te gaan, ruilde ik mijn woning in Emmen met een woning in Amsterdam. Zo geef ik hem kansen die ik niet kreeg en ik leer veel van zijn ontwikkeling.”

Wat zijn successen en speerpunten van de cliëntencommissie?

“Een succes is het digitale cliëntenportaal dat vlak voor corona opende. We wilden voor de zomer tweehonderd gebruikers zien en dat werden er vierhonderd. Per locatie kregen cliënten uitleg. Via een eigen beveiligd account kom je als cliënt in contact met je hulpverlener en kun je berichten sturen en videobellen. Je kunt ook je dossier inzien en het laatste nieuws lezen zoals over het coronavirus. De cliëntenraad adviseerde om het nieuws aan het portaal toe te voegen en we zijn trots op de realisatie. Dat geldt ook voor het opstellen van het nieuwe huishoudelijk reglement en het jaarverslag.

Onze speerpunten voor het jaarplan 2021: binnen het behandelplan meer keuzevrijheid en interactiemogelijkheden. En meer investeren in acceptatie van de diagnose, door onder meer acceptatietrainingen.”

**“Het is vrijwilligerswerk
maar het is niet
vrijblijvend”**

Wat vind je belangrijke thema's voor de cliëntenraad?

“Een goede relatie tussen directie, management en cliëntenvertegenwoordigers vind ik een belangrijke pijler. Als mensen in de organisatie weten wat medezeggenschap inhoudt, krijgt een cliëntenraad meer kans van slagen. Om dit te bereiken betreft de organisatie ons bij interne besluitvorming. Zo nemen wij deel aan sollicitatiegesprekken van managers. We vragen in hoeverre iemand op de hoogte is van medezeggenschap en adviseren eventueel dat diegene een cursus medezeggenschap volgt. Betrokkenheid met elkaar en voor elkaar vind ik heel belangrijk. De voorzitter van de cliëntenraad spreekt regelmatig waardering uit voor iedereen die een bijdrage levert en geeft zo een goed voorbeeld.”

Wat draagt LOC bij aan je werk?

“Op de site van LOC Waardevolle zorg staan veel handreikingen om een goede cliëntenraad te kunnen zijn. De trainingen van LOC-adviseur Theo van Ooi waren zeer leuke en leerzame bijeenkomsten, met passie, humor en kennis.”

Welke tip heb je voor andere cliëntenraden?

“De cliëntenraad kan het beleid van een organisatie sterk beïnvloeden, maar dan moeten ze die rol wel oppakken.”

**Mariëlle Cuijpers heeft een adviespraktijk in
zingeving en levensvragen.**

Tekst: **Mariëlle Cuijpers**

Deze rubriek behandelt veelgestelde vragen aan de LOC-Vraagbaak.

Nieuwe afspraken Wmcz

Bij de Vraagbaak komen veel vragen binnen over de afspraken die cliëntenraden in het kader van de Wmcz 2018 met de zorgorganisatie moeten maken over een nieuwe medezeggenschapsregeling en het huishoudelijk reglement. Hoe zit het precies?

Tekst: **Tiske Boonstra**

Ruth Irik is eerste aanspreekpunt voor de Vraagbaak.

Wat verandert er door de nieuwe Wmcz?

In de nieuwe wet vervangt de medezeggenschapsregeling het oude instellingsbesluit en de oude samenwerkingsovereenkomst. Het huishoudelijk reglement wordt vernieuwd om het passend aan de nieuwe wet te maken.

Is een medezeggenschapsregeling verplicht?

Jazeker. De Wmcz 2018 stelt expliciet dat je afspraken moet vastleggen in een medezeggenschapsregeling. De zorgorganisatie is verplicht er een te hebben en de cliëntenraad heeft instemmingsrecht. Samen moet je eruit komen; beide partijen moeten akkoord zijn. Maak gebruik van de modellen van de medezeggenschapsregeling en huishoudelijk reglement die LOC samen met onder andere Actiz heeft opgesteld. Dit zijn modellen die je samen in kunt vullen, passend kunt maken en waar je gelijk mee aan de slag kunt.

Wat is het verschil tussen een medezeggenschapsregeling en een huishoudelijk reglement?

In een medezeggenschapsregeling staan de afspraken tussen de zorgorganisatie en de cliëntenraad. Dat je je bijvoorbeeld aan de Wmcz houdt, welke adviesthema's je met elkaar behandelt, de wijze van benoeming van leden.

In het huishoudelijk reglement staan de interne afspraken van de cliëntenraad. Hoe wordt de voorzit-

ter gekozen? Kan een lid geschorst worden en hoe werven we leden? Wie stelt de agenda op en wie maakt het verslag? Het is logisch dat er overlap is tussen het huishoudelijk reglement en de medezeggenschapsregeling. Je wilt natuurlijk zorgen dat de afspraken met de zorgorganisatie ook aansluiten bij de afspraken die je binnen de cliëntenraad volgt.

Wat zijn vaak discussiepunten?

Een juiste taakverdeling tussen de centrale cliëntenraad en de lokale cliëntenraad kan tot discussie leiden bij de opstelling van de medezeggenschapsregeling. Sommige raden vinden het, in het kader van uniform beleid, belangrijk om over alle zaken die één locatie overstijgen via de centrale raad advies te geven. Andere willen de centrale raad pas inschakelen als het alle locaties van een zorgorganisatie betreft, omdat je medezeggenschap zo dicht mogelijk bij de cliënt wilt organiseren. Het gaat erom dat de lokale belangen

op een goede manier meegenomen worden op centraal niveau. En dus dat je goede afspraken maakt over de afstemming en uitwisseling tussen de lokale raden en centrale raad.

Wat spreek je nog meer af in de medezeggenschapsregeling?

Wie de leden van de cliëntenraad benoemt bijvoorbeeld. Veel raden spreken af dat zelf te doen, omdat benoeming door de raad van bestuur mogelijk gevolgen heeft voor de onafhankelijkheid. De zorgorganisatie heeft trouwens wel de mogelijkheid om de cliëntenraad als geheel te ontbinden, maar alleen als hij structureel tekortschiet in de werkzaamheden en de cliëntenraad daarmee instemt.

Wat spreek je af over informatievoorziening?

De wet stelt dat je afspraken moet maken over tijdige informatieverstrekking en begrijpelijkheid daarvan. Tijdig betekent dat de raad nog tijd en ruimte heeft te overleggen en invloed kan uitoefenen. Zes weken is een veel

voorkomende norm voor het geven van advies of instemming. Begrijpelijkheid is een heel subjectieve term. Veel raden willen niet al te lange stukken, duidelijke uitwerking van de gevolgen voor cliënten en geen afkortingen of jargon. Neem die wensen op in de regeling.

En over faciliteiten van de cliëntenraad?

Er is een grote verscheidenheid als het gaat om vergoedingen. Van nul, tot jaarlijks de maximale vrijwilligersvergoeding. Ook hier moet je samen met de zorgorganisatie afspraken over maken wat passend en wenselijk is. Datzelfde geldt voor de ondersteuning (een nieuw recht in de Wmcz 2018). Hoeveel ondersteuning heeft een raad nodig per week? Wie biedt de ondersteuning en hoe wordt de onafhankelijkheid van de ondersteuner geborgd. Ook hiervoor heeft LOC een model (overeenkomst) ontwikkeld.

Zie ook het artikel op pagina 38.

Meer informatie over de modelreglementen Wmcz zie:
www.clientenraad.nl

Meer informatie

www.clientenraad.nl

U kunt ook contact opnemen met de Vraagbaak LOC. Deze is iedere werkdag tijdens kantooruren te bereiken op: 030-2843200 of via vraagbaak@loc.nl

blog vlog

Allerlei mensen uit het LOC-netwerk plaatsen regelmatig hun ervaringen, kennis of vragen op het platform loc.nl. Via tekst, beeld en filmpjes. Het LOC-platform is een ontmoetingsplek om uit te wisselen over (mede)zeggenschap en waardevolle zorg. **Kijk ook op [clientenraad.nl/praat-mee](https://www.clientenraad.nl/praat-mee) en [locjeugd.nl/praat-mee](https://www.locjeugd.nl/praat-mee)**

“Zorgplan gaat niet over eenmalig vinkje”

“Mark vraagt om betrokkenheid bij het geven en evalueren van de zorg. Niet over hem praten, maar mét hem. Dat betekent samen bespreken wat er nu nodig is en wat later kan. Hij merkt dat nog niet alle zorgverleners daartoe in staat zijn of de noodzaak inzien van belevingsgerichte zorg.”

www.loc.nl/blog-zorgplan

“Aangeven wat beleid voor mensen betekent”

“U als raad sociaal domein kunt een belangrijke rol spelen om de ontstane cultuur te veranderen. Door steeds bij de gemeente aan te geven wat het beleid in de praktijk in het leven van mensen betekent.”

www.loc.nl/blog-beleid

CCR plaatst tips evaluatie corona-aanpak

LOC ondersteunt cliëntenraden bij hun medezeggenschapstaak. LOC, cliëntenraadsleden, ondersteuners en andere betrokkenen bij medezeggenschap plaatsen op de platforms www.clientenraad.nl en www.locjeugd.nl veel praktische informatie. Ook LOC-professionals delen er tips.

‘Omring is trots’, dat is de titel van een blog die een cliëntenraadslid van de centrale cliëntenraad van Omring plaatste. Op clientenraad.nl/praat-mee is in de blog te lezen hoe de raad zich inzet voor de kwaliteit van leven voor cliënten:

“Zorgorganisatie Omring is een evaluatie gestart rond de aanpak van het coronavirus. Op basis van groepsgesprekken en een brede enquête zijn in hoofdlijnen geleerde lessen, successen en verbeterpunten besproken in de organisatie.

“Ook de lokale cliëntenraden zijn over het algemeen tevreden over de aanpak van de crisis. In een groepsgesprek met de cliëntenraden komen de bekende punten naar voren: meer maatwerk, géén totale lockdown, snelle communicatie naar cliëntenraad en mantelzorgers/contactpersonen, duidelijke richtlijnen enzovoorts. De grootste successen, geleerde lessen en actiepunten zijn vastgelegd voor het najaar.

“Cliëntenraadsleden waren tijdens de lockdown een vraagbaak voor de contactpersonen van bewoners. Dit was de aanleiding voor het initiatief een enquête te houden onder 1000 eerste contactpersonen.”

Wil je weten hoe de evaluatie is opgezet, wat voor vragen gesteld werden, welke reacties daarop volgden en welke aanbevelingen uiteindelijk werden gedaan? Lees de hele blog via: www.clientenraad.nl/praat-mee/omring-is-trots

Tekst: **Douwe Dronkert**

Colofon

Hoofd/eindredacteur
Pien Heuts

Medewerkers aan dit nummer
Tiske Boonstra, Mariëlle Cuijpers, Douwe Dronkert, Willeke Krijgsheld, Marthijn Laterveer, Harro Leegstra, Thom van Woerkom, Stijn Zielemann.

Foto's/Illustraties
Nationale Beeldbank,
Getty Images, Sunny Gardeur
Sallai Photography, Ivar Troost.

Leden/abonneeadministratie
LOC: Hof van Transwijk 2
3526 XB Utrecht
Tel: 030-2843200
E-mail: abonnees@loc.nl

Basisontwerp
Firm

Vormgeving
RAAK Grafisch Ontwerp, Utrecht

Druk
AltijdDrukWerk

Z&Z in gesproken vorm
abonnees@loc.nl of
030-2843200

Overname artikelen
Iedereen is van harte uitgenodigd artikelen, met bronvermelding, te gebruiken of te verspreiden.

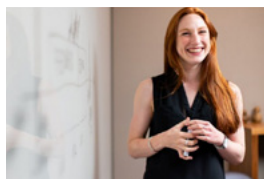
Zorg & Zeggenschap is een kwartaaluitgave van LOC Waardevolle zorg en wordt gratis in tweevoud toegestuurd aan alle bij LOC aangesloten cliëntenraden. Een (extra) abonnement is mogelijk voor 50 euro per jaar.

Kijk ook eens op ons sociaal platform www.loc.nl

LOC Agenda

Begin 2021

Leergang ondersteuners

Met deze leergang verdiep je je functioneren als ondersteuner in de dagelijkse praktijk.

De ontwikkeling van de beroepshouding in combinatie met het leren van vaardigheden is de kern van deze leergang. De eerstvolgende leergang vindt plaats op 17 februari, 10 maart, 14 april en 19 mei 2021 in Utrecht.

Meer informatie: www.loc.nl/ondersteuners-voorjaar21

Voorjaar 2021

Cursussen 'Welkom in de cliëntenraad'

Ben je nieuw in de cliëntenraad, dan komt er veel op je af. Het vraagt tijd om je nieuwe rol te leren kennen. Deze cursussen gaan over 'het waarom, het wat en hoe' van medezeggenschap. We hebben het beknopt over de wettelijke basis en de praktijk van de cliëntenraad. Met ruimte voor jouw vragen.

Meer informatie: www.clientenraad.nl/bijeenkomsten

Voorjaar 2021

Voorzitterscursussen

Met onderwerpen als de visie van de cliëntenraad, de rol van de (vice)voorzitter, aspecten van vergaderen, motiveren van leden en samenwerking met de ondersteuner. Ruimte voor uitwisseling van ervaringen in de praktijk en gesprekken over omgaan met dynamiek in de cliëntenraad en het effectief presenteren van standpunten van de cliëntenraad.

Meer informatie: www.clientenraad.nl/bijeenkomsten

Voor meer actuele data en cursusaanbod op maat: www.loc.nl/bijeenkomsten

LOC is een netwerk van mensen die betrokken zijn bij de zorg. We willen dat elk mens een waardevol leven kan leiden. Ook als die zorg nodig heeft.

We hebben dat verwoord in een visie:

'waardevolle zorg'. Die vind je op www.loc.nl, net als de mogelijkheden om je aan LOC te verbinden. **Zo kun je bijvoorbeeld lid, vriend, ambassadeur of vrijwilliger worden.**

www.loc.nl